

Director y Administrador

LUDOVICO FURLAN

★

calle Coronel Ramón Lista 5158

Suc. 17

U. T. 50-5502

Naročnina:

Eno leto \$ 5.—; ½ leta \$ 3.—

Posamezna šte. \$ 0.15

PRAVICA

JUSTICIA

PERIODICO YUGOSLAVO - ESLOVENO

Correo
Argentino
Central B

TARIFA REDUCIDA

Concesión No. 3954

Registro de la Propiedad

Intelectual N° 196.979

No. — Štev. 18

Buenos Aires. 18 de Junio de 1946

AÑO — LETO I.

Jugoslavijo Hočejo Kaznovati

V drugi svetovni vojni je Jugoslavija utrpela ogromne materialne izgube. Škodo, ki so ji povzročili fašisti in nacisti, je njena komisija ocenila na DEVET BILLJONOV dolarjev. Svoja življenja je položila na domovinski oltar milijon sedemsto tisoč Jugoslovanov. Vojnih ujetnikov je imela 175.000, interniranih po raznih koncentracijskih taboriščih Nemčije in Italije je bilo 320.000 nesrečnežev. Na prisilno delo je bilo odgnanih v Nemčijo 270.000 ljudi, 530.000 pa je bilo izseljenih iz svoje rojstne grude in naseljenih v tujino. Na ta način je bilo posredno prizadetih nad tri in pol milijona Jugoslovanov — 23% vsega prebivalstva. Porušenih je bilo 504.160 poslopij, ali 20% vseh poslopij Jugoslavije, in 3.300.000 ljudi je ostalo brez strehe.

Poleg označenih ugotovljenih podatkov pa je treba še posebej upoštevati velikanske izgube, ki jih je v tej vojni utrpela Julijska krajina — Goriška, Slovensko Primorje, Trst in Istra. Ubitih je bilo 42.800 ljudi, zaprtih in deportiranih v koncentracijska taborišča pa 95.460. Popolnoma uničenih je bilo 19.357 poslopij. Ta del jugoslovanskega ozemlja, ki ga Jugoslavija zahteva od Italije, je prispeval v letih 1944-45 okrog 45.000 vojakov, ki so se borili v jugoslovanski narodno osvobodilni vojski. Med temi je bilo 30.000 Slovencev in Hrvatov ter 15.000 Italijanov.

Jugoslovanska narodno osvobodilna vojska je takorekoč sama osvobodila svojo domovino in jo očistila sovražnih tolp, obenem pa tudi osvobodila vso Julijsko krajino izpod fašističnega jarma. Porušila je vse, kar je bilo starega, in ustvarila novo ljudsko oblast. Julijska krajina je odločno pokazala, da hoče postati del Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Vse te velikanske žrtve narodov Jugoslavije in vse njihove zasluge za zavezniško zmago nad nacifasizmom pa so bile pozabljene, čim je Jugoslavija pokazala, da hoče korakati po svoji lastni poti, po novi cesti, ki vodi do pravega miru in srečnejše bodočnosti njenega ljudstva.

Sedanji zaključki, sprejeti na konferenci zunanjih ministrov Velike Britanije, Sovjetske zveze, Francije in Amerike, jasno kažejo, da hočejo zapadne velesile Jugoslaviji kratiti pravice, ki naravno pripadajo vsakemu narodu v njegovem prizadevanju za združenje njegovega prebivalstva in njegovih zemlja in katere si je Jugoslavija še bolj utrdila s svojim doprinosom za skupno zavezniško zmago.

Sovjetska zveza je edina, ki se je upala javno zavreči fiksne načrte anglo-britanske kombinacije, potom katerih bi Slovenci zopet bili razdeljeni med Italijo, Avstrijo in Jugoslavijo ter izločeni od jadranske obale. V očeh gospodov Bebebe (Byrnes, Beven in Bidault) so slovenski Primorci še vedno navadno govedo, za katere lahko barantajo po svoji poljubnosti. V svojem fanatičnem strahu pred Slovani, ki hočejo sami gospodariti v svoji hiši, se opirajo na demagoške argumente, s katerimi se zlasti minister Byrnes upravičeno smeši pred svetovno avdijenco in z njegovo diplomacijo neopravičeno smeši ves ameriški narod. Kaj pravi?

Ker je v Trstu več Italijanov nego Slovencev, mora spadati Italiji. Ker pa Trst ne more živeti brez svojega zaledja (ki je stoodstotno slovensko), naj tudi posredna okolica pripada Italiji. S posredno okolico pa meni vso zapadno Istro ter Slovensko primorje in Goriško zapadno od takozvane "Wilsonove črte". Po njegovem mišljenju bi bila prava etnična meja med Italijo in Jugoslavijo ona, ki bi dajala pol milijona Jugoslovanov Italiji, petdeset tisoč Italijanov pa Jugoslaviji.

Gospod Byrnes je obenem izustil besede, ki jasno pričajo, da na tej konferenci ne zastopa drugega nego Italijo samo. "Nobena italijanska vlada ne bo podpisala mirovne pogodbe, če izgubi Trst!" Katera nemška vlada pa bo podpisala pogodbo, ko ne bo Prusije, Šlezije in vzhodne Nemčije? Ko ne bo Porurja in Porenja? Katera japonska vlada bo podpisala pogodbo, ko bo izguljena Mandžurija in Koreja in Kurilski otoki in vse otočje v Pacifiku?

Mar vprašamo ujetega steklega psa, če bo cvilil, kadar mu pošljemo krogelje v možgane?

Mar je gospod Byrnes vprašal: Bo li Jugoslavija podpisala mirovno pogodbo z Italijo, če bi zgubila pol milijona ljudstva, ki se hoče na vsak način pridružiti svoji rojstni deželi?

In "Wilsonova" črta? To so izdelali "veščaki" potem, ko je Wilson uvidel, da sta Angleska in Francija že leta 1915 obljubila Slovensko primorje, Trst, Istro in severno Dalmacijo Italiji, ako napade Avstrijo in Nemčijo. Wilsonova misel je bila, da pridejo vsi slovenski in hrvatski kraji pod Jugoslavijo. Njegova črta je bila nekak kompromis, da bi bila rešena reputacija ameriškega predsednika. Toda

★

Jb priliki prihoda Zavezniške komisije na Primorsko je naš narod sprejel isto, z slavaloki in napisi: "Kjer so naše žrtve, tam so naše meje!" "Zahtevamo Jugoslavijo!" itd.

★

Wilsonovo črto je italijanski premier Orlando zavrgel in zahteval od Francije in Anglije, da svojo judeževno obljubo izpolneta. Danes je zopet Wilsonova črta v ospredju. In kdo pravi, naj bi to bila pravična meja? Gospodje Bebebe in signor de Gasperi.

Zatem se je gospod Byrnes zmislil na plebiscit, ki je sicer demokratičen način za razrešitev lokalnih vprašanj, če se vrši pod pesterimi pogoji in razmerami, katerega pa so iztuhtali gospodje Sforza, Salvemini in drugi italijanski patrijotje, da Italiji rešijo, kar se resiti da. Plebiscit naj bi veljal le za teritorij zapadno od Wilsonove črte, kjer je podozelje slovensko in hrvaško, večja mesta pa imajo italijansko večino. Ker so v tem teritoriju nahaja tudi okupacijska cona. A, kjer so anglo-ameriške vojaške oblasti odprto sovražne Slovincem in Jugoslaviji, je lahko ugotoviti, pod kakšnimi razmerami bi se plebiscit izvršil. Jugoslavija je že imela bridke izkušnje s plebiscitom na Koroskem, ki so "nadzirale" angleške in italijanske čete.

Očividno je, da konferenca ne bo dosegla zazeljenega uspeha, dokler se Molotov upira pritisku gospodov Bebebe in neustrašeno zagovarja jugoslovanske interese, ali dokler ne pride do kakega kompromisa pri vprašanjih, ki so vitalnega pomena za Anglijo in Francijo, v zameno za ugodno rešitev italijanske razmejitev. To je vse problematično. Lahko pa računamo na to, da bo na tej konferenci zmagel oni, ki se ne izčrpal vseh adutov.

Molotov je pravilno izrazil mišljenje slovanskega sveta, ko je rekel, da je namen gospodov Bebebe Jugoslavijo kaznovati, ne pa pre-

V nedeljo zjutraj, 23 junija, vsi na velik shod, Sarmiento 1230

Veliko Grmenja - Malo Dežja

Uradno naznanilo jugoslovanskih oblasti pred dobrim mesecem, da je mistični "junak" varno pod ključem, je nudilo sovražnikom nove Jugoslavije v Ameriki priliko, da pod krinko "patriotizma" ustvarjajo neprijateljsko javno mnenje napram Jugoslaviji. S tem orožjem naskakujejo razne politikaše in ljudske zastopnike v Washingtonu, zlasti one, ki imajo radi svojega neugodnega rekorda velike skrbi glede prihodnjih volitev. V tej kampaniji uživa reakcija podporo ravno tistih časopisov in revij, ki so se potegovali včeraj za ubežno poljsko vlado v Londonu; za samopostavljeno jugoslovansko kraljevo vlado; ki zagovarjajo falanhista Franca v Španiji in se protivijo zagotovitvi pokojnega Roosevelta, da mora biti fašizem z koreninami vred uničen, kjerkoli se pojavi; ki so napadani in še napadajo jugoslovanske volitve in se odprto norčujejo iz yseh naporov in žrtev osvobojenih narodov, da si zgradijo novo, svobodno hišo in odstranijo vsa tista zla, ki so povzročila največjo svetovno katastrofo; ki neprestano napadajo Sovjetsko zvezo in vsakega, ki se trudi, da bi se naša Amerika in ta slovanski orjak razumevala; ki odprto propagirajo tretjo svetovno vojno, žugajo ostalemu svetu z atomsko bombo, a v isti sapi hinavsko zagotavljajo, da se potegujejo za trajen in pravičen mir; tarnajo o nesreči uboega nemškega ljudstva" in o stradanju v Italiji, o veliki "ljubezni" Japoncev do Amerike, o trpljenju in potrebah onih narodov, ki jih je nacizem in fašizem zapisal v smrt, ki so se pa dvignili in pomagali z ogromnimi žrtvami zatreti to strašno zverino, pa nimajo niti ene dobre besede. Ti se danes potegujejo za Mihajloviča in v svoji bedastoci računajo, da bo Amerika pri njegovi obravnavi intervenirala.

Toda ali gre res za Mihajloviča? Za ameriške letalce, ki so padli na četniško ozemlje?

Znano je že, da je v Jugoslaviji bilo rešenih okrog 2.400 ameriških letalcev. Od teh je nekaj nad 2.000 pristalo na partizansko ozemlje, ostali v okrajih, kjer je baje imel oblast Draža Mihajlovič. Nobene-ga dvoma ni niti nihče ne oporeka, da so četniki resnično rešili te Amerikance. Če jih ne bi, bi sigurno Amerika zahtevala Mihajloviča kot vojnega zločinca. Ameriška vojska ima celoten, popoln rekord o vseh teh rešitvah. Istočasno pa je tudi znano, da so ameriški letalci dobili navodila, da se v slučaju nujnega izkrcanja iz pokvarjenih letal spustijo na partizansko ozemlje. Churchill je v svojem govoru februarja 1944 javno razkrinkal Mihajloviča, češ, da njegovi poveljniki kolaborirajo z Nemci

proti zaveznikom. Mihajlovič je bil tedaj vojni minister pri ubežni vladi in je prejemal navodila od vlade v Londonu. Kaj pa če bi se Mihajlovič na obravnavi popolnoma izpovedal in bi se svet informiral, kakšna povelja je prejemal od kraljeve vlade, kaj je pravzaprav bila njegova glavna vloga v načrtu ubežnega kralja in njegovega dvora?

Če bi se jugoslovanska pravičnost res ravnala po geslu, ki je služilo ameriškim pionirjem na zapadu se ne tako dolgo nazaj: Give him a fair trial — then hang him!, bi Mahajlovič danes menda ne bil med živimi. Za njim bi lahko izginila vsaka sled, čim je bil zasačen.

Reakcija hoče ustvariti med ameriško publiko domnevanje, kakor da je Mihajlovič v smrtni nevarnosti radi tega, ker je pomagal rešiti nekaj ameriških letalcev. Ker je rešil nekaj naših vojakov, bi mu Jugoslavija morala ohraniti življenje! Najbrž je radi podobnega slučaja čil in zdrav japonski cesar, ker je pomilostil usmrtilcev petih ali šestih Dolittleovih letalcev, ostale pa prepustil usodi!

Znano je, da so nekateri balkanski "eksperti" v našem državnem departamentu napeli vsa šila in kopita, da bi jugoslovanska komisija za ugotovitev vojnih zločinov umaknila ime Draže Mihajloviča iz seznama jugoslovanskih vojnih zločincev, kjer zavzema prvo mesto. Mar jih je v to silila ljubezen do Mihajloviča? Ali morda strah pred Mihajlovičem? Ti eksperti imajo svoje prijatelje, ki so tesno povezani z raznimi Fotiči, Petri in Pavli, z raznimi "eksi", ki so nekoč govorili in barantali "v imenu Jugoslavije". Toda naleteli so na gluha ušesa. Javna obravnava naj nokaže, če je Mihajlovič izdajalec li domoljub. Toda reakcija, ki tako kriči, da Mihajlovič ne bo imel pravične in poštene obravnave, se pravične in poštene obravnave boji. Taka obravnava bi razkrinkala vse umazane načrte in poteze, s katerimi so si "prijatelji" Jugoslavije obremenili svoje težke vesti in njihova politična bodočnost bi na mestu skrahirala. Velesrbska klika se tudi zaveda, da bi pravična obravnava Mihajloviča onemogočila vsako še tako majhno priličico, v katero ima še vedno globoko zaupanje, za njeno povrnitev k jugoslovanskemu koritu. V Mihajloviču se ji je posrečilo postaviti simbol za njeno bodoče vrtanje proti ljudski republiki in za ribarjenje v kalni vodi svetovne reakcije; brez Mihajloviča pa bi taka črna politika ne imela pristanka niti tam, kjer je trdila, da ima svoje oporišče — v Jugoslaviji.

Za jugoslovansko reakcijo v Ameriki, v krogu katere se zbirajo tudi nekdanji slovenski napred-

njaki in lažipereroki, ki so svojo nasprotnost napram narodi osvobodilni borbi zagovarjali z dejstvom, da tudi srbski socialisti Živko Topalović odklanja sodelovanje z "komunisti", pa taka javna obravnava tudi ne bi bila pogodi. Kajti znano je, da je tudi Topalović bil eden izmed voditeljev Mihajlovičevega (Fotičevega) narodnega odbora" v jugoslovanskih gorah ter da je z Mihajlovičem vred imel stike in sodeloval z okupatorjem proti narodni osvobodilni vojski in proti zaveznikom.

Jugoslavija ima nebrojne dokaze o krivdi in izdajstvu Draže Mihajloviča. Na podlagi teh bi ga lahko že sodila in obsodila. Ampak Mihajlovič je simbol političnega gibanja, katerega namen je spraviti Jugoslavijo nazaj na stara pota, najsi bo z lepa ali z grda, hočeš ali nočeš, s pomočjo "prijateljev" ali izdajalcev, Boga ali vruga. Obravnava proti Mihajloviču bo obravnava proti vsej reakciji, ki si je pod njegovim imenom pregrešila z zaroto proti vsemu, kar je zdravega in poštenega v Jugoslaviji.

In vsled tega te dni grmi po Ameriki. Grmi in treska po časopisju, iz katerega je Goebbels zajemal ocvirke in jih nato ozaljšane serviral zavezniškim slušateljem širom sveta. Gliha vkup štiha, pravi stara slovenska rešenica. Ta prislovica velja posebno vsem sovražnikom prerokene Jugoslavije, ki neustrašena koraka naprej po svoji poti do uresničenja tistih ciljev, za katere je narod v osvobodilni borbi trpel in umiral. Le naj grmi in bliska v daljavi — v Jugoslaviji vsled tega ne bo dežja!

V zvezi s tem grmenjem in bližanjem lahko tudi povprašamo: Kdaj bo začelo grmeti in se bliskati tudi v prid Jugoslavije? Zakaj ne sedaj, ko išče Jugoslavija svoje zaslužene pravice in hoče izpolniti svojo obljubo, da bodo v novi ljudski Jugoslaviji imeli prostor vsi Jugoslovani kot svobodni bratje in sestre, tudi oni, ki še niso spojeni s svojo materno deželo?

Bratje, mi stojimo čvrsto kakor zid iz grada!
Črna zemlja naj pogrezne,
kdor sedaj odpada!

Mirko G. Kuhel,
tajnik.

Mimogrede...

ZA GRMOVJEM

Ne mislite, da se gre za kakšnega divjega zajca, kateri iz strahu pred lovcem jo beže čez travnik in se skrije v grmovje; ne tu se gre za ljudi, kateri kot pravijo so ustvarjeni po božji podobi. Morda je res tako, morda pa tudi ne; vsekakor pa mi si dovoljujemo misliti, da velja drugo, ker v nasprotnem slučaju mi si nikakor ne moremo tolmáčiti zakaj so se ti ljudje spravili za grmovje.

Ljudem, ki imajo čisto vest in poštene namene ni nikakor potrebno, da se skrivajo pred nami saj nismo še nobenega ugriznili čeprav je to že marsikateri zaslužili. Zato svetujemo vsem, ki izza grmovja tako "junaško" rovarijo proti novi federativni republiki, naj stopijo izza grmovja brez strahu, da bomo tako končno znali kdo so in koliko jih je, ker kaj hočejo že dobro znamo.

ODKRITOSRČNOST

Odkritosrčnost je zelo lepa reč, pa naj bo ta v prid ali pa v škodo naši stvari. V vsakem slučaju odkritosrčnost nam pomaga, ker človek se zna zadržati, ko vidi s kom ima opraviti.

Na žalost tu med nami to ni v navadi, med tem ko med našimi rojaki v Severni Ameriki se vdobi tudi tam se še vedno najde kakšen, ki udriha po novi Jugoslaviji, kaže odkritosrčne ljudi. Tako n. pr. kor tudi po sov. Rusiji, k sreči to so le posamezni kronični bolniki, katerim niti "penicilina" ne pomaga več. Vkljub temu in pri vsej slabosti, ti ljudje imajo še eno dobro lastnost, da povedo kar mislijo, brez da bi se radi tega skrili v grmovje.

Naši iskreni rodoljubi v Severni Ameriki znajo prav spretno in z dokazi opreči vsa prava natolcevanja onih, ki bi radi videli, da bi naš najvišji narodom zopet zavladalo stare varmere.

OPOZORILO

Današnja številka P R A V I C E je izšla v večjem obsegu, ker je štiri strani prispeval Odbor za Jugoslovanske Primorje, radi nedeljskega shoda, ki naj se ga brez izjeme vsi slovenski izseljenci udeležijo.

Italijanska "demokratska" policija v Gorici, brutalno nastopa proti Slovencem.

sojati njene upravičene zahteve in ji prisoditi, kar Jugoslaviji pripada.

Kajti če bi se, bi to pomenilo za njega največji poraz v nje-rabzila. Kajti če bi so, bi te pomenilo za njega največji poraz v njegovi karieri kot ameriški državni tajnik. Pemenilo bi tudi poraz ameriške zunanje politike, ki je še danes zamotana v neprodorne oblake. Pri tem pa se ne zaveda, da Ameriko če dalje bolj odtujaže tistim narodom Evrope, ki so v tej vojni od Amerike največ pričakovali in največ žrtvovali, ob obračunu pa vidijo, da jih hoče po vsej sili izkoristiti in poštene, a krvave doprinose omalovaževati.

A. DRAŠČEK

Jugoslavija in Rusija

Ko so ob neki priliki pariški novinarji uprašali takratnega jugoslovanskega odposlanika, da zakaj nima Jugoslavija diplomatskih stikov s Sov. Rusijo, jim je odgovoril, da kdor sprejme Abelna ne more sprejeti Kajna. Abelni so bili za kraljevega odposlanika oni Rusi, ki so pobegnili z doma za časa revolucije, Kajni pa oni ki so ostali doma.

Stara Jugoslavija oz. njeni vladarji so v tej bedasti politiki vstrajali prav do konca, to je do onega usodnega dne, ko so že bile nemške in laške tolpe pripravljene na pohod v Jugoslavijo. Komaj po izvršenem preobratu v Belgradu, ko večina ministrov niso vedeli kam obrniti glavo in je Nedić izdal jug. armado sovražnikom na ljubo in ne ljubo, je jugoslovansko ljudstvo svobodno zapelo: "Gor na vzhodu, tam so naši bratje!"

To je najbolj priprost in obenem najznačilnejši dokaz, da interesi starih jugoslovanskih vlad niso niti malo predstavljali interesov in želji jugos. narodov; niti namanj pa čustev, katere konec koncev je treba tudi upoštevati, saj so v odločilnih momentih važen in morda celo odločilen činitelj.

Vsa politika stare Jugoslavije se je obračala in naslanjala le na zapad, predvsem na Francijo in Anglijo. Mala in balkanska ententa nista nikoli mogli predstaviti nič samostojnega, kakor je res, da nista predstavljali nič skupnega, kod se je to najbolj pokazalo v odločilnem momentu, ko je vsaki zase Boga molil: reši me najhujšega.

Ali je pa bilo najhujše neizogibno?

Da v danih razmerih je postalo neizogibno; zmote ne ostanejo brez posledic, in te so prišle.

Po sramotnem paktu katerega je v Monakovem podpisal znani kvarter, so vse "garantije" in obljube dane malim narodom sfrčale pod mizo, in Hitler ter Mussolini sta dobila prosto karto, da lahko poboljšata enega za drugim. Tako je Jugoslavija postala že pred vojno odyisna od Hitlerjeve volje. Naš narod je garal in trpel vsakovrstno pomanjkanje, blago pa je romalo v Nemčijo, odkoder so pošiljali v zameno, kadar se jim je zljubilo, igrače, orodja, kafiasfirino in druge malo in nič vredne reči.

Ali pa bi vsa ta početja bila mogoča, če bi vsi Slovani stali pravčasno in odločno na strani sov. Rusije? In — ali bi se ne v najslabšem slučaju — to je v slučaju neizogibne vojne povzročene po nacističnih norcih, dalo vsaj preprečiti mnogo žrtvi? To so uprašanja, ki sillijo kot opomin v ospredju.

Vsi se zavedamo, da v slogi je moč, a kljub temu se na splošno premalo napravi, da bi prišli do iste ter tako do moči, katero naselbina, danes potrebuje kakor še nikdar prej. Vse zdrave, sposobne in delavne moči je treba združiti in najti pot do združitve obeh časopisov v enega, ki naj bi postal glasilo vseh zavednih Slovencev v južni Ameriki.

dje, če prav že spadajo v preteklost.

*

Ko smo pred leti v Lj. odru izdajali delavsko in kulturno revijo, smo prejeli v zameno tudi revije in liste iz Jugoslavije. V enem izmed teh listov in sicer od dne 17. februarja 1939, čitamo sledeči ponatis v obliki komentarja:

V "Amerikanskem Slovincu" od letošnjega 11. januarja piše J. M. Trunk, po pokolenju koroški Slovenec in sedaj duhovnik v Združenih državah, poleg drugega tudi tole o sovjetski Rusiji:

"Slovani sami so precej tudi naivni, in ni mogoče, da so se Ukrajinci dali ujeti v nemške zanke zaradi starega srda do Moskve. Slovanska Rusija ni, toda če pade Rusija pred Hitlerjem, padejo vsi Slovani, in če bi Rusija mogla pokazati in more pokazati Hitlerju, kje poper raste, so rešeni vsi Slovani; stavim da dobijo čehi Sudete nazaj in Slovaki pridejo iz gorkega kurnjaka v lepe rodovite planjave, ki so njihove, ne madžarske".

Sedaj pa mi je prav po naključju prišel v roke zgoraj omenjeni list "Amerikanski Slovenec" in sicer od 12. marca 1946, kjer isti pisec komentira sledeče:

"Sape je primanjalo v Londonu, vroče je bilo tudi v Washingtonu, kakor zdaj prihaja na dan, ko je nevarnost minula. Oči so bile obrnjene na Rusijo. Vsaj ljudi je tam, dajmo jim orožja. Šlo je, Rusi so pokazali nemškemu brdavsu, kje raste poper, in oddahnili so se. Zgodovina priča, da je bilo že večkrat tako. "Rusi pomagajte", in ko so pomagali, "le iddite, od koder ste prišli!" Mislili so, da bo tudi tokrat tako, pa ni tako, pa ni tako danes, ko je nekaj zašumelo med Slovani. Rusi so prišli, pa

SOLKANEC:

Naš Jože

Poročajo nam iz Solkana na Goriškem, da so Jožeta Srebrnica — bivšega poslanca v Rimskem parlamentu, veličastno pokopali.

Gorica, da še ni videla kaj podobnega. Množica ljudi, (okoli 50.000 po številu) je spremljala nepozabnega Jožeta k večnemu počitku.

Na malih Rojcah (goriško letališče), so dvignili zemske ostanke — nosili rakev na ramenih v ganljivem sprevodu.

Nepregledna množica, se je počasi pomikala v senci naših zastav in cvetja. Naše zavedne ženske, so mu spletle nad sto venčev. Goriška solnčna pomlad mu je prepevala znano "Vigred se povrne!" Po korzu — čez Travnik je naš narod korakal v strnjjenih vrstah skozi našo lepo Gorico, tja na staro Solkansko pokopališče. Tam so ga položili v s krvjo napojeno zemljo, kjer v skupnem grobu počiva že nad 50 solkanskih junakov, padlih za svobodo. Soča pa naša bistra slovenska reka, katere teče ravno ob robu pokopališča — mu bo venomer klicala: Pozdravljeni Jože! In skozi večnost bo tista Soča ponavljala vsem, ki tam počivajo. Tudi tistim, kateri niso padli zaradi od krogle, večno pesen Slava, vašemu spominu!

stojijo, kamor so prišli in še govorijo in zahtevajo in ne odnehajo. Šmenti. Odtod, da ne morejo dosti slabega dopovedati o komunizmu."

Ta dva komentarja sta značilna, predvsem za one ljudi, ki so že pozabili na strah ki so ga doživljali ob sami misli, da zmaga Hitler. Mnogim ni prijetno, da je s porazom nacifašizma, prišlo v Jugoslavijo tudi do notranjega preobrata. Do tega je prišlo, ker je to narod hotel, in kar narod hoče, je prav gotovo v njegovem interesu, katere najbolj razume in zna ceniti sam.

V Moskvi niso več Kajni — jugoslovanskemu ljudstvu niso bili nikoli — temveč bratje, tovariši! Slovinci imamo dovolj vzrokov za se uprašati kakšna bi bila usoda našega naroda, če bi Rusi zamahnili z roko, "kaj nam mar!" Pa tega niso in ne bodo napravili, zato lahko s ponosom rečemo kakor Črnogorci: "Nas in Rusov je 200 milijonov!"

Za nas sta dve dejstvi neovrgljivi in sicer: Svobodna Slovenija lahko obstoja samo v svobodni in federativni Jugoslaviji in svobodna in federativna Jugoslavija lahko obstoja samo v tesni prijateljski zvezi s Sov. Rusijo. Vsi politični dogodki povojne dobe, nam ti dve dejstvi potrjujejo. Danes mnogokrat čitamo o Rusiji in njenih "satelitih". Toda kako neuglašena je ta godba, ko v istih časopisih čitamo, da na pariškem zborovanju, Rusija stoji odločno na strani Jugoslovancov. Da gospodje, če imajo Rusi interes podpirati Jugoslavijo potem ima Jugoslavija življenjski interes stati na njihovi strani. To ni samo politika, to je stvarnost, katero razumejo vsi narodi Jugoslavije, najbolj Slovinci in predvsem pa mi Primorci.

nizacije "Ljudsk. odra" v Trstu, katera je v kratkem času postala središče mnogih podružnic na Gustinčič, ter učitelja Pahor in da tudi mi Solkanci nismo zaostali. Pomagal je orati tržaško revijo "Njiva" in pridno sodeloval pri časopisu "Delo". Tovariši v Trstu, kot naprimer Ivan Regent, Inz. Gustinič, ter učitelja Pahor in Hreščak so mu bili zvesti sodelavci na vseh poljih novega kulturnega in političnega razmaha na Primorskem. Marljivo je sodeloval pri širjenju konsumnih delavskih združenj za Trst, Istro in Furlanijo in to delo ni bilo zaman, seme je padalo na rodovitna tla. Danes so te zadruga podlaga gospodarskemu razmahu na Primorskem.

Izvoljen v rimski parlament, kot zastopnik našega naroda v Primorskem se je boril kako bi najbolje pomagal svojemu ljudstvu. Večkrat smo videli Jožeta kako je razdelil svojo mesečno plačo med potrebne. Kot župan, oziroma podžupan je pokazal svojo zmogljivost v celoti Solkanci so ravno njemu dolžni zgradbo občinskega doma in velikega vodovoda. On je dal pobudo in smernice za vse to delo.

Preganjan vedno in povsod ni omagal. Prav lahko bi ga klicali jekleni Jože. Mož volje in hotenja, visoko naobražen, zdrave in močne narave, dober alpinist, izvrsten plavač, umen kmet vrtnar in globok pisatelj. Vse to je bil Jože! Čas bo prinesel na dan več njegovih književnih vrednot, katere bodo našemu narodu kažipot v boljšo bodočnost.

Na otokih v pregnanstvu je prebil skoro celih petnajst let — klonil na ni Italijanske ječe v Rimu in Napoli, zidovi, nemi vlažni zidovi teh ječ vedo mnogo povedati o našem Jožetu.

Kdo ne pozna našega Jožeta? Poznajo ga Brici, Tolminci, Kraševci in Vipavci. Poznajo ga naše planine, naša polja, naša vinska brda in naše vode. On je vklesan v dušo in kri našega naroda.

Po razpadu Italije se zopet vrne med svoje. Tu začne nova Kalvarija našega naroda. Brezsrčni zaklet sovražnik naroda, mori, izganja, obeša, krade in požiga. Odbornost je vedno večja, mladina beži v gozdove, organizira svoje borbe junake in med temi junaki je tudi naš Jože. Njegova prisotnost vliva vedno več poguma do boja med stare in mlade, med žene in otroke.

Sovražnik opaža, da je bitko izgubil, podivja; bijejo se hudi boji, naši partizani jurišajo in potiskajo sovražnika vedno bolj ob tla in slednjič v obup. Mnogo naših pade in med temi je tudi naš Jože Srebrnič.

Naj kri teh junakov, kateri so dali vse za ljudstvo, bo zareča zvezda svobode in svetle boljše bodočnosti.

Mi vam tudi iz dna srca kličemo Slava! Klanjamo se v duhu ob vašem skupnem grobu.

Dr.
CONSTANTINO VELJANOVICH
Sala especial para tratamientos del
reumatismo y sala de Cirugía
Atiende:
Lunes - Miércoles - Viernes
pedir hora por teléfono.
Defensa 1155 U. T. 34-5319

SOSKI:

POD LIPO

"Protest"

Simpatizanti starega jugoslovanskega režima so začeli protestirati in ta njihov protest, v obliki brošure, pošiljajo na dom jugoslovanskim izseljencem, da bodo le enkrat sprevideli, da ni vse tako v Jugoslaviji kakor jim tukajšnji rdečkarji zabivajo v glavo. Pa se naznani gospodje okrog "Protesta" motijo, če mislijo da bodo s takim gnojem spremenili mnenje naših rojakov o novi Jugoslaviji. Včeraj se je dalo "protestirati" in kuhati lažnjive novice o borbi jugoslovanskih narodov, ko so partizana slikali kot navadnega lopova, ki ruši cerkve, ubija duhovnike in obeša prave rodoljube, danes je že težko da bo kdo takim neumnostim verjel, kajti zadostovalo je eno samo pismo iz domovine da je vrglo ob tla vso to lažnjivo propagando, ki jo je širil prejšnji Slovenski list, ko ga je še I. Pahor urejeval in Duhovno življenje sicer sedaj v majni meri. O prvem ni več ničesar slišati g. Hladnik pa se vedno v zmoti vstraja.

*

Kdo piše "Protest"

Sicer ni težko uganiti kdo so, toda zdelo se jim je bolj varno ne povedati imena. Da previdnost je lepa reč. V aprilski številki je Slovenski list že opozoril slovenske rojake o tem "protestu" in obsodil tako početje. Čeprav ni bilo tam povedano kdo to piše, se je g. Hladnik čutil jako prizadetega, da je v svoji reviji izdal izjavo, da on nima nič pri "protestu". Čemu pa opravičilo če ga nihče se do tedaj ni javno obsodil? Mnenja smo, da g. Hladnik ni prav tako brez krivde kar se protesta" tiče, že radi tega, ker je v D. Ž. že večkrat tudi sam kaj sličnega priobčil. In če s "protestovci" nima nobenih stik, kakor pravi v svoji izjavi, kako pa so gospodje pri omenjeni brošuri dobili naslove rojakov, ki ne dobivajo nobene druge slovenske publikacije kakor samo Duhovno življenje?

Pravilno je, da je tudi odbor za jugoslovansko Primorje, ki zastopa vse tukajšnje slovenske organizacije, torej slovensko naselbino v celoti, izdal svojo izjavo proti protestovcem, to bi jim bilo menda dovolj da bi vedeli kako misli slovenska naselbina.

*

Kaj nameravajo.

Naj ima "protest" v naselbini uspeh ali ne, nekaj ti gospodje vendar nameravajo. Kakor je razvidno imajo direktne stike s domobranci, četniki in ustaši in s vsakovrstno sodrgo, ki je ubežala iz Jugoslavije, ker bi drugače morala dajati račune za svoje zločine. Sedaj se nahajajo v raznih delih Italije in čakajo, kakor pravijo, ugodnega trenutka da planejo zopet na republiko in postavijo kralja na prestol. Toda če tistega ugodnega trenutka ne bo, se bo treba podati v svet. Tudi sem v Argentino jih

bomo dobili prav gotovo svoj del, kjer bodo izkoristili svobodno ozračje in nadaljevali svojo izdajalsko ulogo. Protestovci jih bodo sprejeli s odprtimi rokami in tedaj se bo pričel boj proti vsem, brez razlike, ki se navdušujejo za novo Jugoslavijo, in kdo ve če ne bodo pričeli z izdajanjem lastnega glasila, kajti za denar se jim ni bati. Zato pa moramo mi, ki nosimo odgovornost napram slovenski koloniji, enkrat za vedno napraviti črto nad preteklostjo in iskreno misliti na združitev okrog enega samega lista, da ne bo jutri prepozno.

KONGRES U. S. J.

Kakor je znano se je dne 24, 25 in 26 maja vršil kongres Udruženja Svobodne Jugoslavije na katerem so prisostvovali delegati iz vseh krajev Argentine, kjer so podružnice omenjene organizacije. Slovenska društva ki nabirajo za pomoč domovini so poslala po dva delegata.

Neprinstranski opazovalec, ki je sledil poteku kongresa, je moral priznati da kongres ni popolnoma zadovoljil želje jugoslovanskih organizacij, izven U. S. J., ki sestavljajo jugoslovansko kolonijo. Čeprav smatramo U. S. J. kot pomožno organizacijo, nihče ne more zanikati dejstva, da njen upliv indirektno gravitira na javno delovanje posameznih organizacij ki so slovenskem delu naša društva. Pred kongresom so se nekatera društva in največ tista, ki so pri ustanovitvi U. S. J. največ pripomogla, čutila da se ne morejo svobodno gibati, ko je bilo treba napraviti odločilne korake za dobrobit slovenske naselbine. Zato je bilo razumljivo da so delegati slovenskih društev, predlagali na kongresu avtonomijo slovenske naselbine, da sama po svojih močeh reši svoj položaj, najsibo na pomožnem, kulturnem ali na gospodarskem polju, brez da bi se s tem ločila od ostale jugoslovanske kolonije. Toda žalibog, da so voditelji kongresa zamenjali avtonomijo za separatizem in tako smo Slovenci ostali na istem položaju kakor pred kongresom.

Govoriljenje o mržnji do Hrvatov in da žnjimi ni mogoče delati, mislim da nima nobene podlage, pravilno pa je da Slovenci zahtevamo da se nas upošteva kot narod, ki je v domovini mnogo žrtvoval pri zgradbi nove jugoslovanske republike. V domovini je sicer ta problem rešen, kjer je Slovenija enakopravna republika, ni pa tako tukaj. Če hočemo da bo jugoslovanska kolonija močna in združena morajo imeti vse narodne skupine samostojnost v svojem delokrogu, vse skupaj pa imeti svojo centralo ali Federacijo. Če zato še ni čas, pa moramo vendar misliti na to. Naše želje o tem, ne smejo umreti na kongresu U. S. J. in če smo za pomožno akcijo v slovenski

naselbini za časom zaostali, pustimo naj gre tako svojo pot in delajmo čeprav ločeni vsak po svoji moči, ker bi mogoče vsaka reforma škodila pomoči, toda v vseh drugih ozirih pa moramo delati na to da se Slovenci združimo, to vprašanje moramo rešiti Slovenci sami brez umešavanja od nobene strani, ker imamo zadosti sposobnih in delavnih ljudi.

Iz U. S. J.

Poročilo taj. tov. F. Moharčič na drugem kongresu U. S. J.

INFORME DE LA COMISION ESLOVENA

Compañeras y compañeros delegados:

Os saludo en nombre de la comisión Eslovena de la Agrupación "Yugoeslavia Libre". Es este el primer informe que presenta la comisión eslovena, en un congreso de la Agrupación Yugoeslavia Libre, y por tal motivo el informe, aunque en forma sintética y destacando los acontecimientos de mayor relieve, será dado desde sus comienzos.

La Comisión Eslovena se creó en los tiempos más difíciles y críticos, ya sea en nuestra patria de origen donde el nazi-fascismo y las fuerzas reaccionarias de Mihailovich, estaban en pleno auge, como también en el país en que habitábamos, en que la reacción reprimía, por la violencia, toda clase de actividades de carácter democrático y ayudista.

En esa época se creó la Comisión Eslovena que desde sus principios tuvo que afrontar toda clase de dificultades y obstáculos, que fueron producidos, unos por la situación reinante en el país, y otros por elementos que con el correr del tiempo el mismo pueblo de la colectividad se encargó de desenmascararlos, y hacerlos aparecer, delante la opinión pública, tal cual eran.

Como queda dicho, sus comienzos fueron difíciles; primero, porque el pueblo estaba atemorizado y tenía miedo ayudar y, segundo, porque el pueblo estaba desorientado por la propaganda de ciertos elementos reaccionarios que decían, que todo lo recolectado se lo comen unos cuantos o que todo lo juntado era para sostener actividades de ciertos partidos políticos del país.

Pero, a pesar de todo: la labor constante que desarrollaba la comisión, fué a dar por tierra a toda la propaganda adversa y fué imponiendo su línea justa que estaba inspirada en los principios de la nueva República Federal Yugoeslava.

Una de las principales preocupaciones de la comisión eslovena fué la unificación de todos los trabajos ayudistas de la colectividad eslovena para poder así aportar en una forma más efectiva y con tal propósito realizó varias reuniones con las organizaciones eslovenas existentes en la Capital Federal sin poder materializar sus bien intencionados propósitos.

Pero este contraste tampoco desorientó los principios que orientaban esta comisión, sino que, por el contrario, redobló sus esfuerzos mediante campañas específicas como la circulación de un pergamino, el cual dejó un saldo muy favorable, también se trabajó muy activamente con otros materiales, como Jornales de Sacrificio, Bonos, etc. La cantidad de adherentes aumentaba día a

día, hasta llegar a tal punto que nos hemos visto obligados a aparecer con una publicación para estar más en contacto y poder orientar, por una línea justa, a la gran cantidad de adherentes y donantes, que veían en nosotros a los representantes más auténticos de la nueva República Popular Yugoeslava. Con ese fin, como todos ustedes han podido apreciar, apareció en "Jugoslavenski Iselj. Vestnik" una sección en esloveno, porque en aquel entonces nos era imposible, por la situación reinante en el país, aparecer con un periódico propio. Pero a medida que fué pasando el tiempo y la organización fué extendiéndose hasta llegar a tal límite que la sección eslovena que teníamos en "J.I.V." no alcanzaba a cubrir las exigencias de la misma, nos hemos visto en la necesidad de buscar una solución.

Y con tal motivo, conjuntamente con las organizaciones hermanas: Ljudski Oder e Ivan Cankar, mediante un esfuerzo hemos logrado la aparición del periódico "Pravica".

También tenemos que destacar la colaboración prestada por la sociedad Ljudski Oder que siempre tuvo a nuestra disposición su sede, para realizar cualquier clase de actos, y en la actualidad la comisión eslovena tiene su sede en dicha Sociedad.

En los últimos tiempos la comisión eslovena prestó especial atención a los sectores de la colectividad inorganizada, o sea a la gente que no pertenece a ninguna organización a las cuales fué organizando para el trabajo de ayuda; con tal motivo se vió en la necesidad de constituir varias sub-comisiones Barriales, especialmente en los barrios de Mataderos y Villa Seasco, donde funciona una subcomisión con 103 adherentes, la cual realizó trabajos muy positivos, destacándose especialmente las mujeres.

También en el barrio de Saavedra se creó otra sub-comisión que trabaja conjuntamente con la sociedad Ivan Cankar y que ya cuenta con la suma de 70 adherentes. El mismo trabajo se realizó en el Parque Patricios donde hay otra pequeña subcomisión que, pese al corto tiempo que se organizó, cuenta ya con la cantidad aproximada de 50 adherentes. En Ituzaingó residen unas cuantas familias eslovenas que también contribuyen mensualmente para la ayuda.

Estas subcomisiones se han creado únicamente para facilitar el trabajo a la comisión eslovena, ya que el centro de sus actividades son los barrios: La Paternal, Villa Devoto y Chacarita.

Pero con eso no quiere decir que los eslovenos hemos creado una nueva Agrupación "Yugoeslavia Libre" sino que hemos usado de cierta autonomía que nos ha concedido el Comité Central de la Agrupación para organizar la colectividad eslovena de la Capital Federal en el trabajo de ayuda.

Y, por último, uno de los propósitos más firmes de la Comisión Eslovena fué el de unificar toda la ayuda que pueda aportar la colectividad eslovena de la Capital y con tal propósito nos comprometemos delante de este Congreso, bregar por la creación de un frente coordinado esloveno de ayuda.

STAVBINSKA KOVAČA
G. ŠTAVAR & K. KALUŽA
Laprida 2443 - Florida F.C.C.A.

D. K. D. LJUDSKI ODER bo proslavilo 21 let svojega obstoja z VELIKO PRIREDITVIJO DNE 25. AVGUSTA V CENTRO ARMENIO

Nuestros derechos sobre Venecia Julia

Es muy doloroso para un yugoeslavo y especialmente para un esloveno de Venecia Julia, oír discursos y declaraciones de algunos estadistas que recientemente en la conferencia de cancilleres de París afirmaban que Trieste y gran parte de la Venecia Julia pertenecen a Italia. Todo parece que los aliados occidentales se inclinan a favor de las demandas italianas sobre estas tierras sufridas y ensangrentadas por la sangre vertida de los mejores hijos eslovenos. Los eslovenos de la tan disputada región, no han dudado ni un instante, de que terminada la contienda le serán satisfechas sus justas aspiraciones, y que finalmente se unirán con sus hermanos, porque estaban convencidos de que lógicamente así debía ser resuelto su problema nacional. Por eso han conservado su idioma, sus costumbres y su fe, durante veintidós años, de continuas persecuciones bajo el fascismo italiano.

Hoy, estos bellos sueños van esfumándose, al ver, que otra vez se quiere repetir el crimen de Rapallo y separándolos de la

querida patria de los yugoeslavos. Estas ansiedades están expresadas en las cartas que escriben nuestros compatriotas de la Venecia Julia, donde los restos del fascismo encubierto con manto de la democracia, se dedica a los actos de terrorismo sobre la población Eslovena la que expresa sus sentimientos yugoeslavos.

Basta mencionar el ejemplo de último primero de mayo, cuando desfilaron en Trieste 250.000 personas llevando banderas yugoeslavas y carteles con leyendas escritas a favor de yugoeslavia. Los elementos de aspiraciones contrarias, evidentemente en minoría, no se atrevían molestar a los manifestantes, pero al regresar estos a sus hogares fueron atropellados y golpeados por los fascistas. Y no es sorprendente ver que las autoridades aliadas guardan una actitud pasiva con respecto a estos hechos. Hay numerosos casos similares que se repiten diariamente, pero el valiente pueblo esloveno de la Venecia Julia, que ha dado 40.000 combatientes al mariscal Tito por la lucha de liberación,

nosti" ne bomo nikoli priznali, da nas smejó "visoko kulturni" podjarmiti. Če nas radi tega smatrajo barbare, nam je čisto vseeno. Doba podrejene krščanske civilizacije, kot njih demokracijo imenujejo, je minula. Naš pogled je vpert na vzhod, odkoder nam prihaja resnična civilizacija, ne umešana kakor iz zapada, marveč resnična v narodnem, gospodarskem, socialnem in političnem pogledu. Bodočnost nam obeta edino "Istok".

Odsev naše narodne zavesti je življenjskega pojmovanja v sedanjem težkem momentu, o čemer nam pričajo nešteta zasebna poročila, ki dnevno prihajajo iz domovine. Pričajo nam požgane in posute hiše, vasi in mesta, ki so danes v slavalokih in zastavah, ko so, četudi v razvalinah, na osvobojenih tleh... ne še vsa, a bodo. V tej strašni Golgoti, ki jo je moral naš narod prestati, pozablja na prestano trpljenje, ko ima vprte oči v svobodno bodočnost.

Primorsko ljudstvo nam je živa priča politične zrelosti. Odklanja samozvane vladarje, ki so se pretvarjali, da so od "Boga in naroda" postavljeni; narod hoče biti sam gospodar svoje usode. Tudi je zelo malo pozornosti vzbujala v našem ljudstvu zapadna kultura, ki praktično ni imela velike vrednosti za širše ljudske plasti, marveč je bila čestokrat samo pretveza, da se ga je lažje podredilo sebičnim materjalnim namenom posameznikov ali organiziranih pustolovcev, kot je bil v bistvu nacifašizem. Oba sta se namreč sklicavala na visoko kulturo svojih narodov, da sta lažje dosegla svoje zločinske namene. Pa se še dobijo, ki smatrajo s pričo vsega, da je središče civilizacije in kulture Rim in da se je pri vsej očitni dekadenci treba prilagoditi zapadnim tendencam, če se hoče vzgojiti ljudstva v luči resnične bodočnosti. Neizpodbitno dejstvo pa je, da so bili viri naše najčistejše kulture vedno le iz vzhoda. V kolikor smo prejeli iz latinstva in germanstva nam je bilo največkrat prej ali slej samo v škodo.

Zgodovina našega trepečega ljudstva nam jasno priča o njegovi življenjski moči in odpornosti. Skozi vso dobo podrejenosti, večsintih malo spremembe izpod enega ali drugega jarma, je vseskozi ohranilo kristalno-čisto začetno narodnost, vztrajalo pri narodnih in socialnih bojih, vzdržalo skupnost ter se nikoli oddaljilo od svojega cilja.

V to duhovno trdnjavo so se zagnali nekateri nam sovražni državniki, ki očitno ne poznajo bistva naše odpornosti ali pa so slabnega mnenja, da se bo nas še dalo pomučiti na stopnjo hlapčevstva. Zato igrajo

zadnji poizkus na našem Primorskem, Istri in Trstu. Če bi se vsaj od te strani še dalo zasadi kremlje v našo slovansko telo. Prilika se jim zdi kar najugodnejša. Spor med Jugoslavijo in Italijo je treba izrabiti, to je, da bi ostala naše zemlja pod zavezniško oblastjo, katere gospodarski in politični položaj bi pridno izrabljali sebi v prid. To je torej naše sedanje vprašanje. Tu se borita dva tabora: Slovanski in protislovanski. Brez dvoma igrajo Slovani odločilno borbo.

Zapadne reakcijske sile povzdigujejo klic do neba, da grozi idejološka in gospodarska nevarnost od vzhoda. Vzhodni Slovani, to je Rusi, pa praktično ničesar nečejo, marveč samo želijo, da bi zavlada demokratična ideja vsaj med slovanskimi narodi, ki so za ta načela najbolj dovzetni, saj so skoro izkrvaveli zanjo.

Te dni se bodo zbrani ministri v Parizu spet pričeli boriti za ta prvenstva. Že vnaprej vemo, da nas ne bo nihče branil slovenski narodi, predvsem Jugoslavijski, ki je pri tem neposredno prizadeta in Rusija, ki se je izkazala resnična zaščitnica vseh ki se jim krivica godi in tako tudi nas Slovencev. Naš položaj je jasen in nedvomljiv. Zahtevamo slej ko prej našo zemljo do zadnjega metra, na kateri živi in umira naš človek od začetka svoje zgodovine. Do tega nam dajejo pravico, naši zgodovinarji, pesniki, pisatelji, ki so to ljudstvo preobrazili in dvignili na stopnjo kulturnega naroda. Če tega ne bo mogoče na mirnem način doseči, tedaj ima naše ljudstvo vso pravico s silo uveljaviti svoje dedne pravice. In smo prepričani, da jih bo tudi uveljavilo: Sadej ali pa nikoli več.

Vendar še vedno upamo, da se bo dalo na mirnem način vse urediti. Načinov in dokazov naše pravične zahteve je več. Eden teh bi bil plebiscit, iz katerega smo prepričani, da bi izšli zmagovalci. Priznamo da je v Trstu v večini italijanski živelj, ki se je tekom naše podrejene zgodovine tja nasešil, a vemo tudi in tržačeni še najbolje, češar niti ne prikrivajo, da bi bil Trst brez zaledia mrtvo mesto. Vendar so Jugoslavnipripravljeni dati italijanski manjšini vse pravice, kakor jih mi nismo bili nikoli deležni. Nočemo vračati krivico za krivico, nočemo krasti če so nam kradli, nočemo zaničevati če so nas zaničevali; pač pa hočemo naše pravice, da se vpošteva naše velikanske žrtve v boju s skupnim sovražnikom in da smemo biti deležni istih pravic kot vsi drugi narodi, ki so se borili za pravičnost na svetu.

Joško Filipič.

no deja de demostrar al mundo sus anhelos, porque no podrá olvidar nunca los tristes años de ocupación italiana, cuando el fascismo desencadenó todo su furor sobre su provincia y que su permanencia en ella consistía en un verdadero despliegue de sadismo desenfrenado.

Es curioso oír los actuales políticos italianos, afirmando los "derechos legítimos" sobre Trieste y Venecia Julia, insistiendo de que la población de Goricia, Trieste y Pola, y la de diversos puntos de la costa occidental de Istria, es italiana en su mayoría. Reconocemos la veracidad de estas afirmaciones de que en estas ciudades hay una mayoría italiana, aunque, nunca pasa el 55 por ciento. Pero en todos los subur-

Mariscal Tito

bios y los campos, es decir en la mayor parte de Venecia Julia, la población yugoeslava es un cien por cien, formando estas ciudades como islas en un mar yugoeslavo.

Hay que tomar en cuenta que los sur-eslavos de estas regiones son autóctonos por lo menos por muchas generaciones. Sus antepasados poblaron estas tierras ya hace trece siglos, mientras los italianos son inmigrantes. Ya antes de la primera guerra mundial, cuando la Venecia Julia con Trieste, formaba parte del imperio Austro-Húngaro, los gobernantes de Viena daban más privilegio a los italianos, facilitándoles la inmigración, mientras los eslovenos eran perseguidos por sus ideas irredentistas. Austria consideraba que los eslavos representaban un peligro mayor para su imperio que los italianos. Los cargos administrativos y las municipalidades en las ciudades de Trieste, Goricia y Pola estaban a cargo de personas de nacionalidad italiana. Los censos que los últimos años de dominio austriaco se efectuaban en Venecia Julia, también estaban a cargo de los funcionarios italianos, por tal razón, los resultados carecen de seriedad, porque provienen de fuentes parciales que perseguían a los eslavos.

Sin embargo, en conformidad con la estadística austriaca, Goricia, por ejemplo, contaba en el año 1919, con 29.562 habitantes, 14.812 italianos y 11.512 eslovenos, mientras la provincia de Goricia, según el censo del mismo año, contaba con 154.458 habitantes, de estos solo 15.433 eran italianos. Las estadísticas, si nos atenemos a las informaciones italianas y austriacas, dicen que Trieste contaba en el año 1910 con 118.353 italianos y solamente 60.000 eslavos. En esta ciudad marítima la lucha contra la población de habla eslava era mucho más abierta, que en ciertas ocasiones hasta se les prohibía el uso de su idioma. Aunque estas estadísticas fueran ciertas, Trieste debe pertenecer a Yugoslavia, porque estas estadísticas pertenecen a la ciudad, no a sus alrededores, que constituyen una compacta población eslava en

un cien por cien. Y más aún, todo su territorio propiamente dicho es tierra absolutamente yugoeslava. Los que pretenden dar Trieste, a pesar de esto, a Italia, deben saber que esto significaría dar a Italia el derecho jurídico sobre una ciudad en el territorio yugoeslavo.

Las razones históricas, que Italia pretende tener sobre estas comarcas, constituyen las viejas aspiraciones imperialistas. Como es sabido, Italia anexó estas tierras después de haber traicionado a su aliada Austria, declarándole la guerra el 24 de mayo de 1945. Las potencias occidentales le habían prometido las regiones de Venecia Julia en un pacto secreto, firmado anteriormente en Londres, como recompensa por su entrada en la guerra contra las potencias centrales. Terminada la guerra, Austria suscribió en Saint Germain el 10 de setiembre las condiciones de paz con sus vencedores. Italia recibió de Austria el Trentino, Alto Adige, y en forma muy segura la Venecia Julia. Las arbitrarias exigencias de la delegación italiana no solamente sobre toda la Venecia Julia, sino también sobre casi toda la Dalmacia, suscitaban acaloradas discusiones. Ya era evidente que la paz se iba a firmar a expensas de Yugoslavia, que en aquel entonces recién empezaba a formarse como estado. Después de largas discusiones, Yugoslavia se vio obligada a firmar el Tratado de Rapallo el 12 de noviembre de 1920. El conde Sforza al referirse a este tratado, que consideraba un triunfo suyo, y poniendo al descubierto sus tendencias imperialistas, escribió en una ocasión: "Los yugoeslavos resistieron largo tiempo a mis demandas; encontraron duro tener que ceder más de medio millón de eslavos, aunque, como yo les decía, no era culpa nuestra que ellos vivieran en el lado italiano de los Alpes... Di media vuelta y los dejé bruscamente..."

Desde entonces se inició el Calvario para los eslavos de Venecia Julia. No solamente eran perseguidos por Italia después del advenimiento del fascismo, sino que también por la Italia liberal de Giolitti y conde Sforza.

Desde 1919 a 1939, Italia disolvió y destruyó 435 sociedades culturales eslovenas a lo largo de Venecia Julia y confiscó sus propiedades. Prohibió toda la prensa y literatura eslovena. La Sociedad de San Hermácora tenía en Goricia 10.000 socios e imprimía anualmente 60.000 obras y libros, científicos y religiosos. En la ciudad había dos imprentas, en las que se imprimían 12 periódicos eslovenos.

Los años de ocupación italiana, el fascismo empleó los métodos más bárbaros en su campaña contra la población eslovena y croata. Aún están en la memoria de los eslovenos de la Venecia Julia las famosas expediciones punitivas contra sus aldeas, con el fin de aterrorizarlos. Pero la población no ha dejado de resistir. Esta resistencia subterránea, ha dado miles de mártires, que el vergonzoso imperialismo italiano, en vano pudo esconder a los ojos del mundo democrático. Bastaría recordar los cuatro mártires: Bidovec, Valentič, Miloš y Marušič, fusilados en Bazovica cerca de Trieste. Y cuando ya parecía que toda la resistencia ha sido dominada y el pueblo eslavo ha sido italianizado, en Goricia en el año 1936, fué muerto por los fascistas el compositor José Bratuž. Fué arrestado en la iglesia, donde dirigía el coro, y junto con otros cuatro eslovenos era obligado a tomar aceite de castor mezclado con el benzol, y después de casi una semana de agonía, falleció.

Después de un cuarto de siglo de sufrimientos, que recrudecieron con el estallido de la guerra, la población de la Venecia Julia, saludó con entusiasmo delirante la entrada triunfal de los ejércitos del Mariscal Tito — el ejército de sus hermanos,

Odločilna Ura

Borba slovenskega naroda za svobodo in neodvisnost je toliko stara kot je star slovenski narod, ki že 13 stoletji živi na svoji zemlji podrejen in izkoriščen od tujih imperjalističnih velesil. Vendar ob tej priliki ne bomo posegali nazaj v zgodovino, ki je našim Slovencem več ali manj znana, marveč se bomo nekoliko pomudili kar pri sedanjosti, ki je v tem trenutku odločilne važnosti za naš bitni ali ne biti, zlasti kar se tiče primorskega in istrskega ljudstva.

Naša odločilna ura je prišla; uro ki so jo tekom naše zgodovine napovedavali naši veliki možje in se z umom svetlim mečem borili zanjo. Zato se naš narod v odločilnem momentu ni našel nepripravljenega. Stopil je majhen in skoro nepoznan v gigantsko borbo z do zob oboroženimi nacifašističnimi tolpmi. Za ceno velikanskih žrtev je naš narod izšel iz borbe zmagovit; zmagovit nad nacifašizmom, ne pa še nad anglosaksonskim imperijalizmom, ki hoče v svrhu lastnih koristi del naše slovenske zemlje s Trstom vred obdržati Italiji. Izvojevati more torej še zadnjo borbo z svetovnim imperijalizmom.

Po časnikarskih poročilih, ki jih objavlja v velikih svetovnih časopisih, je ves svet, živjen slovanski, na strani naših sovražnikov. Po njihovem mnenju, Slovenci nimamo kulture, kakor jo imajo naši latinski sosedje, zato nismo vredni svobode in samostojnosti; še več, morali bi se čutiti srečne in zadovoljne, da smemo živeti kot pes v okviru države, ki se ponaša z dvatisoč letno kulturo, kajti to je veliko več kot nam je bil namenil nemški nacizem, ki je slovanske narode enostavno obsojal na iztrebljenje.

Slovenci smo napravili vse, doma in v tujini, da bi nas spoznali, spoštovali in vpoštovali takšne kot smo. Priznamo, da imajo nekateri narodi, ki so imeli več gospodarskih in kulturnih prilik, nekaj kulturnih vrhov ki so visoko dvignili luč kulture dotičnih narodov, tako visoko, da jo je bilo videti čez meje, a spodaj pod kulturnim svetilnikom je vladala velika tema socialne in kulturne bede. Iz teh narodov je bilo čisto lahko napraviti oborožene tolpe, ki so navalili na "ne kulturna" afriška in slovanska plemena. Kakšno socialno in kulturno prosvitljenost so prinesli Angleži in Indijcem in Afrikancem, ki so jih že davnaj z orožjem podjarmili ter jih držijo s silo v svojem imperjalističnem sklopu? Kakšno prosvitljenost so prinesli Italijani podjarmljenemu ljudstvu v Afriki, Abesiniji in našem primorskemu ljudstvu? In kakšno kulturo so prinesli Nemci slovanskim narodom in še prav posebej nam Slovencem?, ne najdemo besede zapisati. Pa se še najdejo, ki se drznejo te narode braniti in jih zagovarjati ter nas postavljati za manj vredne.

En los balcones de las ciudades, en todas las aldeas más apartadas, lucía la bandera tricolor con la estrella roja de la libertad, la bandera de la república federal yugoslava.

Pero muy poco duró la alegría. A las exigencias de algunos estados, el ejército yugoslavo se retiró de casi toda Venecia Julia, dejando una gran parte de territorio yugoslavo bajo el control aliado. Hoy las demandas yugoslavas sobre la Venecia Julia y Trieste son más justas que hace 26 años, porque Italia aparece hoy como un país derrotado, mientras Yugoslavia es vencedora. Los delegados de la nueva Yugoslavia son hombres nuevos, hombres del temple de Tito, que se templaron en la lucha por la liberación. Estos hombres no cederán ni una pulgada de territorio que es nuestro.

M. Ščerk.

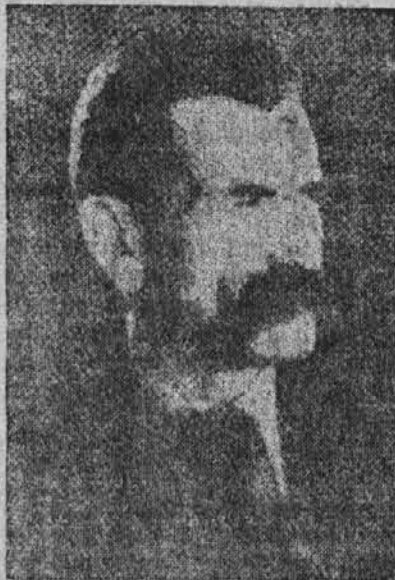
Luč slovenske kulture ni vrgla svoj sij čez meje kot zgoraj navedeni svetilniki, ne zato ker je bila manj vredna, marveč ker je bila drugačne svetlobe: ljudske, socialne, ki našim "prosvitljenim" sosedom ni ugajala. Našim velikim možem ni bilo za svetovni sloves, niso kupčevali s produktom svojega talenta, delali in žrtvovali so se za narod, za svoje brezpravno ljudstvo, ki je vredno življenja in nikomur podložne bodočnosti. Zato svojih kulturnih svetilnikov niso dvigali v nedosežnost preprostemu ljudstvu, baš nasprotno, da v nje svetlobi najde pot iz teme suženjstva k svobodi in boljši bodočnosti.

Tu je prepad, ki nas loči. Na eni strani ljudske mase, ki z dozdevno kulturo nimajo skoro nobenega, da ne rečemo nobenega stika, med tem ko so slovanski narodi in tako tudi naš slovanski v neposrednem stiku z našo kulturo. Katera kultura je torej večja in koristnejša, naša, ki je last vseh in dostopna vsem, ali ona druga, ki je last samo nekaterih in večini nepoznana in nedostopna? Dejstva dokazujejo.

Nacifašistična glorijska je splahnela, kakor hitro se je zrušila nacifašistična stavba. Zakaj se je zrušila? Zato ker ni imela podlage, ker ni bila zidana na ljudstvo, niti niso hoteli, da bi ljudstvo za njih resnične namene vedelo, marveč so ga skrbno držali v nevedni ter pitali z raznimi lepo dnečimi frazami, ki so vzbujale razbrzdani apetit nekulturnih mas. Ko se je voditeljem razbojniško pripravljenih tolp zazdelo, da je napočila ura vandalskega pohoda v sosedne dežele, kjer jim je dovoljeno požiga-

ti, ropati, moriti ter počenjati vse kar v svojih barbarskih dušah čutijo potrebo, so dokazali, da so vredni njih satanskih idej. Vsi so bili enaki, kot pravilno prikazuje ruski film: "Deklica št. 217". Niti sence italijanske "dvatisočletne kulture" in nemškega "nad človeka" ni bilo nikjer opaziti; o pač, pri zločinu, ki so jih nad slovanskimi narodi z sadistično slastjo vprizarjali.

Slovenski narod pa je stopil v borbo za svobodo in obstoj duhovno dobro pripra-

IVAN CANKAR

vljen, kar se ima zahvaliti svojim velikim možem, ne pa tako tehnično in organizatorično, kar je zasluga dozdevnih politikov, ki v resnici niso bili, kot je čas preizkušnje jasno pokazal ter v zgodovinsko potrdilo

ODBOR ZA JUGOSLOVANSKO PRIMORJE

V katerem so učlanjena vsa slovenska društva

Vabi na velik shod za priključitev Primorske, Istre in Trsta k materi domovini JUGOSLAVIJI

ki se bo vršil v nedeljo, dne 23. junija ob 9 uri in pol v dvorani "PRINCIPE" V ULICI SARMIENTO 1230

VZPORED:

I. DEL — PETJE:

1. MORJE, skupni možki zbori vseh društev pod vodstvom J. Kregelja.
2. SOČI, skupni možki zbori vseh društev pod vodstvom F. Trebšeta, ki bo potem deklamirana v kasteljansčini v prevodu S. Baretto.
3. NAŠE GORE, skupni ženski zbori vseh društev pod vodstvom J. Samca.

II. DEL — GOVORI:

1. Predsednik Odbora za Jugoslovansko Primorje, Franc Kurinčič.
2. Za Primorsko ženo, Marija Pahor.
3. Za Primorsko mladino, Silvan Kamavli.
4. Za Istrane, Ivo Lazarič.
5. Za Slovanski odbor, eden od odbora.
6. Za Svobodno Jugoslavijo, Peter Petkovič.

V TEM ODLOČILNEM TRENUTKU JE DOLŽNOST VSAKEGA JUGOSLOVANA, POSEBNO PA PRIMORSKEGA SLOVENCA IN ISTRANA, DA SE TEGA SHODA UDELEŽI Z VSO SVOJO DRUŽINO, KAJTI MEDTEM KO SO NAŠI BRATJE IN SESTRE ŽRTOVALI DOMA VSE IN SE ŽRTVUJEJO, DA BO NAŠA ZEMLJA ENKRAT ZA VSELEJ SVOBODNA IN KO ISTOTAKO TUDI SLOVANSKI PREDSTAVNIKI RUSIJE IN JUGOSLAVIJE ODLOČNO ZAHTEVAJO NAŠE PRAVICE, ČETUDI NASPROTNIKI GROZIJO Z VOJNO, TUDI MI V IZSELJENSTVU NE SMEMO OSTATI BREZBRIŽNI, MARVEČ MOREMO NAPRAVITI VSE KAR JE V NAŠI MOČI, DA JAVNO, MORALNO IN MATERIJALNO, PODPREMO SE NE KONČANO BORBO NAŠIH DOMA IN NAŠIH DIPLOMATOV V PARIZU.

Torej v nedeljo zjutraj naj nihče ne manjka!

zahteval ogromnih žrtev. Morda je moralo tako biti, da je narod mogel popolnoma spregledati ter se sprostiti vseh verig, ki so ga tisočletja vklepale. Radi te naše nesrečne podrejenosti, nas smatrajo za manj vredne. Do neke meje imajo celo prav, a danes je napočil čas, ko bo moral ves svet priznati, rad ali ne rad, da je doba slovanskega in naravno tudi slovenskega suženjstva minila. Kot so si bratski ruski narodi s krvjo ustvarili novo bodočnost, tako so si sedaj ostali slovanski in naš slovanski, ki bo z osvoboditvijo Primorske in Istre izvojeval že zadnjo zmago ter izpolnil svojo zgodovinsko nalogo.

Imperjalisti nam skušajo začrtati naše meje s svinčnikom v roki na zemljepisnih kartah ter krivico potrditi z orožjem, če bi se skušali vpirati; naš narod pa jih je začrtal s svojo krvjo, kajti kjer so izkravale naše žrtve v borbi za svobodo, tam so naše meje.

Ne bomo odnehali, dokler ne dosežemo naše popolne zmage, pišejo od doma. Raje v borbi vsi poginemo, kakor pa da bi še enkrat vklonili hrbet v krivični jarem, četudi ga nam mažejo z demokratičnim nadom. Če nas radi tega imenujejo nekulturne in barbarske, nam je sedaj čisto vseeno, čutimo se moralno dovolj močne, da bomo naše nasprotnike prisilili k spoštovanju.

Eno leto je že preteklo, ko je bil zadani smrtni udarec nacifašističnemu nestvoru, a poginil se ni popolnoma. In dokler popolnoma ne pogine, Rusija in Jugoslavija ne moreta praznovati dan zmage, kakor skušajo preslepiti samih sebe zapadne velesile.

Predno bo človeštvo doseglo popolno zmago in svobodo, bo brezdvoma še hudih političnih bojev in bo morda ponekod celo kri tekla. In če se bo ta krvavi pečat odtisnil na naši slovanski zemlji, namočen v naši slovanski krvi, bo ostal ohranjen v zgodovini kot trajen čuvar naših pravic in obenem zgodovinsko potrdilo krivice, ki so jo nam hoteli prizadejati.

Vendar imamo še vedno upanje, da bomo na miren način dosegli naše pravice.

Ivan Kacin.

DELAVSKI BORITELJ JOŽE SREBRNIČ

Jože Srebrnič je bil rojen leta 1884 v Solkanu. Izvoljen je bil v italijansko zbornico leta 1921, od slovenskih in furlanskih delavcev in kmetov. Po nastopu fašizma je bil konfiniran leta 1926 na otok Ponza za pet let. Izpuščen je bil na svobodo komaj leta 1932. Po par mesecih je bil ponovno konfiniran za drugih pet let. Po prenehanju zaporu je odšel v Jugoslavijo, želeč živeti v svobodi, toda takratni režim ga je izročil italijanski oblasti.

JOŽE SREBRNIČ
(1884 - 1944)

Ko je nastopila doba preiskunje za vse svobodoljubce narode ni zatajil naroda in ne idej o boljši človeški družbi. Padel je v borbi proti okupatorju ob Soči, leta 1944.

Narod mu je priredil veličanstni pogreb, katerega se je udeležila 40.000 ljudi in so mu položili na grob 120 venčev.

Vzemimo vzgled po njegovem življenju in delu.

Razgovor s Podpredsed. Kardeljem

Napisal za ONA — Arthur Gaeth

(Arthur Gaeth, poročevalec agenture ONA je bil tri tedne v Jugoslaviji in je imel priliko, da se razgovarja s podpredsednikom jugoslovanske vlade, g. Edvardom Kardeljem, kateremu je stavil različna vprašanja glede razvoja jugoslovanske revolucije.)

Edvard Kardelj je prebil nekaj svojega življenja — kot večina drugih prvakov sedanjega jugoslovanskega režima — v zaporih kraljevske jugoslovanske vlade v predvojni dobi. Toda, ko sem se z njim razgovarjal v njegovem prostranem uradu v Beogradu, me ni nobena okolnost spominjala na to dejstvo. Vtis, katerega daje podpredsednik jugoslovanske vlade, je mnogo bolj blizu osebnosti mirnega in poštenega profesorja, kateremu je do tega, da natančno raztolmači svoje naziranje glede potrebne socialne ureditve svoje dežele.

Razgovarjal sem se z njim celo uro in izvedel, da je bil vržen v zapor takoj po svo-

Edvard Kardelj neizprosni boritelj naše Primorske, Istre in Trsta.

ji graduaciji kot dijak. Vprašal sem ga, kje in kaj je spoznal maršala Tita. "Poznal sem ga", je odgovoril, "že od leta 1934 naprej, kajti vsi smo morali delovati ilegalno v tistih časih kraljestva in diktature. Često smo morali menjati svoja stanovanja in kraje, kjer smo živeli, kajti policija nas je kaj rada začela sumničiti. Zgodilo se je, da sem moral jaz kot Slovenec v Beograd, dočim so Tito in drugi, ki so bili Hrvati ali Srbi, pribežali v Slovenijo. Našli smo se v istih zaporih in se tam spoznavali".

Povedal mi je, da so bili tudi Slovenci razočarani nad razmerami v kraljevini, ter da so bili prvi, katere je pregazil sovražni naval. Vzelo je nekaj časa, predno je uspelo Kardelju in njegovim tovarišem, da dvignejo prapor odpora, todaj ko je ljudstvo spoznalo možnost nove sloge, se je mnogo ljudi pridružilo partizanom in le posamezne skupine klerikalcev in nacionalistov so ostale v opoziciji. Od teh so mnogi odšli z Nemci iz dežele in se zdaj nahajajo v angleški zoni na Koroškem.

Podpredsednik Kardelj je poudaril, da ni nobene borbe med cerkvo kot tako in državo. Mnogo prominentnih katoličanov, med njimi Kocbek, dr. Breclj, Toni Fajfar in Franc Finžgar, je v pokretu in se nahajajo na važnih mestih v vladi.

Posebno zanimiva pa so bila izvajanja g. Kardelja, ki se tičejo Primorske. Izjavil je, da izhaja največ zavednih Slovencev iz krajev Julijske Benečije, ki ni bila nikdar vključena v meje Jugoslavije in je prišla po prvi svetovni vojni pod Italijo, navzlic dejstvu, da je pretežna večina prebivalstva slovenska.

Večina slovenskih intelektualcev — pisateljev, umetnikov in učenjakov — je iz Primorske, kjer živi nič manj kot 25 odstotkov vseh Slovencev. Ta narod se je tekom sedanje vojne povezal z Jugoslavo in se skupaj z njimi uprl fašistom. Že leta 1944 je bila vsa dežela razven malega pasa ob obali v partizanskih rokah. Preko 45.000 Slovencev je padlo v bojih za Julijsko Benečijo — in Jugoslavo so trdno od-

ločeni, da njih žrtev ne sme biti zaman.

G. Kardelj je izrazil veliko zaupanje v organizacijo zedinjenih narodov. Bil je predsednik jugoslovanske delegacije na prvem sestanku zedinjenih narodov v Londonu in mi je dejal: "Združeni narodi imajo mnogo več sredstev za poravnavo med-

narodnih sporov kot jih je imela Ženeva... Najvažnejši korak naprej je ta, da imajo v sedanji organizaciji velesile mnogo več vpliva in s tem tudi več odgovornosti. Ako hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da mir na svetu ni odvisen toliko od malih držav kot od treh ali štirih velikih sil".

O jugoslovanski revoluciji pa je poudaril podpredsednik Kardelj, da večina ljudi v

Rojaki! Domovina Nas Kliče

Minulo je leto dni odkar je končalo to grozovito vojno ubijanje in strašno trpljenje našega naroda. Veliko nepopisljivega so morali prestati vsi slovanski narodi. Divje nacifašistične tolpe so navalile na naš narod, njih moderni uničevalni stroj je rušil naše tepe vasice, zažigali so naše domove in naše drage matere, očete, sestre in brate pobijali. Mislili so, da bodo naš narod uničili, a varali so se močno. Čeravno je naš narod izkrevaveval pod njih brutalnostjo, je izšel iz strašne in nečloveške borbe zmagovalce. S pogumom, zvestobo in ljubeznijo do domovine, do rodne grude so se brž organizirali naši hrabri očetje, matere, fantje in dekleta na vasi, doma, v gozdu in kjerkoli ter se podali v boj za življenje in smrt. V mnogih slučajih so se bojevali kar z golimi rokami, kmečkim orodjem, a s trdno zavestjo, da branijo svoj dom, svoje pravice, svojo svobodo. Po petletni krvavi borbi, nezasičanega trpljenja so dosegli svoj zaželjeni cilj... ne še popolnoma, kajti del Primorske in Istre s Trstom še vedno ni svoboden.

Beseda svoboda je lepa, a še lepše in krasnejše je v njej živeti. To vedo oni, ki so se zanjo borili. Razumemo, ta pomen svobode čeprav morda ne kot naši v domovini, tudi mi v izseljenstvu, ki smo se radi nesvobode doma podali v svet, kjer smo si preko trdega dela in večkrat tudi grenkih preiskujenj ustvarili novo življenje in vendar nismo nikoli pozabili naših doma, še manj jih bomo danes, ko so potrebni naše moralne in materialne pomoči.

Vkljub strašnemu preganjanju in trpljenju stoji naš narod nag in bos, še z odprtimi ranami in okrvavljenimi rokami kot eden, da brani pridobljeno ter izvojuje dokončno zmago. Naša lepa Primorska, s Trstom, Gorico in Istro more biti vključena v mater domovini: Jugoslaviji. Le v okviru svobodne Jugoslavije je naša bodočnost.

Na mednarodnih konferencah nas hočejo spet prodati tujcu, da bi nas spet vklestil v suženjski jarem, ki nas je tisočletja žulil. To pa se ne sme zgoditi! Zaupajmo v našega velikega in neutrudljivega branitelja Stalina, Molotova, Tita, Kardelja; zaupajmo v skupnost slovanstva; zaupajmo jugoslovanskemu narodu; zaupajmo primorskemu ljudstvu, ki se je zadnjih trideset let neustrašno borilo az svoje pravice in svobode proti italijanskemu fašizmu in ki je danes pripravljeno do zadnje kaplje krvi se boriti do končne zmage; zaupati pa moramo tudi nam v izseljenstvu, ki smo daleč od krvave borbe naših bratov in sester, da smo in bomo kot eden ko se gre za bodočnost naše domovine.

Zavedati se moramo pomena velike slovanske družine, da je ni več stile in spletke, ki nas bi ločila. Le tedaj bomo postali močni in veliki, kakor Slovani še nismo bili nikoli. In strli bomo vsakega, ki nam bi hotel škodovati in nas ovirati pri gradenju naše velike bodočnosti. V tem trenutku pa je še posebna naša naloga, da smo skupni ter s tem doprinesemo tudi mi zrno k uspehu naših slovanskih braniteljev pri mirovni konferenci v Parizu.

Zato, dragi rojaki, moramo vsi kot eden, veliki in mali, moške in žene, fantje in dekleta, v nedeljo 23. junija na veliki shod, ki ga je organizirala naša naselbina, da javno dokažemo in pokažemo broniteljem naše domovine, da smo v duhu z njimi in da smo moralno in materialno pripravljene napraviti vse, da bo naša zemlja svobodna enkrat za vselej.

Rojaki in rojakinje iz Julijske Krajine! Zavedati se moramo, da se sedaj igra zadnja karta naše sreče: Svoboda ali suženjstvo! Pojdimo vsi na shod v smislu kot je rekel naš veliki vodja maršal Tito: Ako se sedaj ne združimo ter pokažemo, da ljubimo svoj dom, svoj narod, tedaj nam ne preostaja drugega kot da smo še nadalje sužnji tujih imperijalistov.

Torej 23. junija se moramo brez izjeme vsi sniti na velikem shodu v ulici Sarmiento 1230 z besedami: Tukaj sem! Domovina me kliče!

R. K.

Trst, kateri mora biti naš

Ameriki in na Angleškem pogrešno sodi njej, ker jo primerja ruskemu vzoru. "Naša borba ima čisto drugačen izvor. Res je, da je naša revolucija po svoji socialni vsebini podobna oktoberski revoluciji, toda s tem se ni rečeno, da je enostavno poenostavljeno. Klasični vzorec meščanske revolucije proti fevdalizmu je francoska, ki je bila večkrat ponovljena, toda nikdar ne v isti obliki. Mi imamo zopet čisto nove variacije te revolucije.

"V svojem gospodarstvu še nismo dosegli normalnega stanja. Toda v Jugoslaviji imamo mir — navzlic temu, da imajo kmetje puške in drugo orožje. Naša dežela je urejena in stabilna. Morda še nismo dosegli one idealne oblike demokracije, za katero smo se borili in katera upamo ustvariti. Toda oblast je že v rokah pretežne večine naroda."

MARŠAL TITO V MOSKVI

Moskva, 29. maja (Tanjug). — Na letalskem postajališču so sprejeli maršala Tita sovjetski zunanji minister Molotov ter več drugih odličnih osebnosti sovjetskih oblasti ter člani diplomatskega zbora. Tito je podal sledečo izjavo:

Molotov, ki energično brani naše koristi.

"Srečen sem da morem v glavnem mestu Sovjetske Zveze izročiti najtoplejše pozdrave v imenu Vlade FNRJ. Preteklo je leto dni ko je bilo podpisano vzajemno delovanje med Rusijo in Jugoslavijo ter je v teku enega leta imelo to sodelovanje velikega pomena v razvoju FNRJ.

Jugoslovanski narodi so se v teku enega leta prepričali, da imajo v Sovjetski Zvezi najiskrenejšega prijatelja, največjega zaščitnika, ki mu v mirnem času pomaga enako kot v vojnem.

In prav vsled tega se morem iskreno zahvaliti sovjetski vladi in narodom SSSR za vso ono pomoč ki jo dobivajo narodi Jugoslavije."

Maršal Tito se je 10. t. m. vrnil v domovino, kar pomeni, da je imel v Moskvi zelo važne in pomembne razgovore, ker se je toliko časa mudil.

Iz Zagreba in vseh mest Hrvatske je narod iz velikih sestankov poslal maršalu Stalinu in Molotovu brzojavke, izražajoče zahvalnost bratski Sovjetski Zvezi na njenem stališču glede opravičenih zahtev Jugoslavije za priključitev Trsta in Julijske Krajine k FNRJ.

Istotako so poslali brzojavke sveta zunanjih ministrov v Parizu.

Narod Bosne in Hercegovine, ogorčen radi nepoštenih predlogov Amerike, Anglije in Francije glede meje med Jugoslavijo in Italijo, odločno zahteva, da se Julijska Krajina s Trstom priključi materi domovini Jugoslaviji.

Istotako so po drugih delih Hrvatske, Dalmacije, Makedonije organizirali protestne mitinge, rekoč, da se niso borili samo za svojo svobodo, marveč tudi za svobodo naroda iz Julijske Krajine in Trsta, ki mora pripadati Jugoslaviji.

Iz U. S. J.

PODOBOR PARQUE PATRICIOS

priredi keglisko tekmo, katera se bo vršila 7. julija v prostorih Jug. društva Samopomoč Slovencev, ulica Centenera 2249. Pričetek tekme ob 2 uri pop. Namenjeno je 5 lepim nagrad. Čisti dobiček gre za pomoč bednim v Jugoslaviji.

NOV ODBOR U. S. J. V LA PLATI

Na zadnjem občnem zboru podobora U. S. J. v La Plati je bil izvoljen nov odbor, katerega sestavljajo sledeči tovariši:

Predsednik: Albert Sirk,
Podpredsednik: F. Škrlič,
Tajnik: Alojz Sav,
Podtajnik: Emil Kocijančič,
Blagajnik: J. Okretič,
Podblagajnik: A. Črne,
Odborniki: J. Mljač, I. Vendramin, A. Lovrenčič, G. Ognič in A. Stanič.

Mladina, katera se je tudi začela udeleževati v pomožnem gibanju je tudi izvolila svoj odbor, kateri je sestavljen takole:

Predsednik: A. Sirk,
Podpredsednik: Dora Škrlič,
Tajnik: I. Vendramin,
Podtajnik: Elsa Škrlič,
Odborniki: A. Sav, Nelida Mljač, Delija Črne in Stanislav Sav.

Zahvala

Pred dnevi je naša tov. Valerija Rustja prejela iz Splita pismo, katero ji piše neka vdova, ki je prejela obleko za svojega sina. To je prva zahvala ki je prišla od ljudi, ki so bili deležni pomoči ki je prispela iz južne Amerike. To je ponoven dokaz da blago katero nabirajo U. S. J. in vse ostale organizacije je prišlo v roke našim potrebnim ljudem, ki so vse žrtvovali za svobodo narodov, to pismo je najbolj verodostojni dokaz da blago dobijo ljudje ki so ga najbolj potrebni in kakor je marsikdo govoril da blago ne pride v roke našemu narodu, temveč da bo vse nabrano blago šlo v roke angležem in Vatikanu. Vse tako govorčenje je le podla in zainteresirana propaganda proti novi Jugoslaviji in njenim narodom, ker s tem se za-

UDRUZENJE SVOBODNA JUGOSLAVIJA - PIÑEYRO

V a b i

na plesno zabavo, katera se bo vršila 22. junija t. l. ob 21 uri zvečer v dvorani "Imperio" Av. Galicia 357, dve kvadri in pol od Av. Pavón (višina 1700) Piñeyro.

Vozila ki pustijo v bližini iz P. Alsina: tramvaj števil. 54, omnibus števil. 11 in 225. Iz Puente Barracas vsak omnibus, tramvaj, kolektivo ki vozi po Av. Pavón.

Čisti dobiček te plesne zabave je za pomoč bednim v domovini. Rojaki, udeležite se te priredbe. Pomagajte vašim bratom in sestram v domovini.

Odbor U.S.J. - Piñeyro.

sleduje ustvariti brezbržnost in nezaupanje do organizacij ki nabirajo pomoč in istočasno prepustiti naš narod na milost in nemilost.

Split, 19.III.1946.

Draga Valerija!

S temi par vrsticami se Vam želim zahvaliti za vaše lepo darilo, katero je prejel moj sin Ivo, oziroma krasno oble-

ko, katero je dobil preko Socialne oskrbe, kot vojna sirota, kateremu je oče umrl vsled glada povzročene po fašizmu. Oče mu je umrl po dolgem trpljenju v begunstvu v El-Schatu - Afrika. Da bodete videla kako mu pristoja obleka, vam prilagam njegovo sliko, slika sem ga pred njegovim odhodom v Zagreb. V zavod je šel da se izobrazí, Ivo dobro sliši in razume vse, ampak ne more izgovarjati dobro vse besede. V zavodu se bo tega naučil in pozneje so bo učil kak poklic. Vi si ne morete predstavljati kako je bil vesel in srečen ko si je oblekel obleko, ne morem tega opisati.

Moji sosede so želeli da ga bi slikala v tej obleki, zato so tudi oni plačali slike, ker moje gmotno stanje tega ne dopušča.

Zahvaljujem se Vam za vašo ljubezen do naše mladine. Vidim da imate visoko zavednost in čut kakor prava mati. Želim vam iz srca vse najboljšo, kakor tudi vaši družini.

Kadar bo moj mali Ivo znal pisati se Vam bo on osebno zahvalil.

Enako se zahvaljujem vsem onim darovalcem, kateri se spominjajo na našo mladino, na mladino Nove Jugoslavije.

Vaše pismo smo našli v žepu in tako mi je danes mogoče se zahvaliti.

Vas pozdravlja in se vam zahvaljuje udana

Marija, vdova Jurjevič.

SE ENA ŽRTEV ZA TITOVO JUGOSLAVIJO

Dne 7. t. m. so v Brjah na Vipavskem svečasno pokopali partizanko Floro Birska, ki je padla v septembrski ofenzivi 1943. leta. Prizadeta mati je 28 mesecev iskala hčerko in neprestano poizvedovala o njeni usodi. Pred časom pa so jo našli nekje med Vitolskim skalovjem. Materi je ostala za spomin samo hčerkin puška, ki je 28 mesecev ležala poleg mladega trupla. Zemske ostanke partizanke Flore je spremljala k zadnjemu počitku ogromna množica ljudstva. Mladinski pevski zbor je ob odprtem grobu zapel žalostinko "žrtvam".

ZVONITI PO TOČI JE PREPOZNO

Devinska mladina je pred časom postavila na cesti pred vasjo lep slavolok za dostojen sprejem mednarodne razmejitvene komisije. Kakor drugje so tudi tu reakcionarji skušali zrušiti slavolok. V svojem prizadevanju niso uspeli, ker je mladina stala budno na straži. Pred dnevi pa so zavezniški vojniki polili slavolok z bencinom in ga zažgali v prisotnosti vaških mladincev. Vaščani, ki so se hitro zbrali okrog vojakov, so protestirali proti takemu ravnanju. Nato so odšli na štab zavezniške vojske v Devinu in protestirali še pri tamkajšnjemu majorju. Ker je bilo ljudstvo zelo ogorčeno, je major sam šel na mesto požganega slavoloka. Ko se je prepračil o vsem, kar so mu vaščani povedali, je dejal, da obžaluje postopek in obljubil, da bo vojake, ki so to napravili, kaznoval.

IZ SAAVEDRE

V društvu "Ivan Cankar" se je vršila dne 19. maja domača zabava, katere glavni namen je bil sklicati mladino iz Saavedre in okolice.

Potek zabave je bil nad vse zadovoljiv, ker mladina je pravilno tolmačila namen iste ter se tako v obilnem številu odzvala povabilu.

V smislu udruženja in bratske solidarnosti napram našemu narodu se je vršila ta prva mladinska prireditev, katere rezultat bo brezdvomno uspešno uplival na razvoj mladinskega gibanja v tej okolici.

Mladina! Prvi korak je napravljen in sedaj moramo iti z našim delom naprej, to toliko na polju udruženja vseh zavednih Jugoslovancev kakor tudi z zbirko za v pomoč naši domovini. Zatorej vsak po svoji moči na delo!

Začasni odbor mladine.

Začasni mladinski odbor društva "Ivan Cankar" v Saavedri, kateri je bil izvoljen na seji, ki se je vršila dne 5. maja t. l. Izvoljeni so bili sledeči tovariši in tovarišice:

Predsednik: Alojz Ostrouška,
Podpredsednik: Konrada Colja,
Tajnik: Izidor Pavšič,
Podtajnik: Elena Božič,
Blagajnik: Justin Božič,
Podblagajnik: Helena Bažec,
Prejedovalec računov: Silvester Bažec,
Odborniki: Marij Bezin, Franc Bezin, Marija T. Baša in Irene Zlobec.

FARMACIA "SOLER"
LAURA M. E.
CAPPARELLI DE CASCIARI
Farmacéutico
Servicio nocturno de urgencia
Fco. Beiró 4984 U. T. 50-2079

Cortinas Enrollables de Madera y Composturas en General

Juan Pečenko

CALDERON 2851. Bs. Air U. T. 50-1344

MLADINA NE DELU

Uspešen potek, posebno pa številna udeležba na sestanku mladine društva "Ivan Cankar" kakor tudi izvolitev odbora, je dokaz, da se naša mladina resno zaveda dolžnosti, katere ji nalaga sedanji čas.

Ko smo pred časom združili nekaj mladine smo takoj tudi izbrali začasni odbor ki je imel nalogo pripraviti vse potrebno za širši razvoj našega gibanja. Vedno več nas je bilo, kateri smo nestrpnost pričakovali dan ko bomo napravili ta tako važen korak.

Nekaj mladine iz društva "Ivan Cankar" se je nad vse požrtvovalno potrudilo, da smo se danes v tako velikem številu zbrali. S tem, da smo se zedinili v mislih in delu še nikakor ni dovolj, ker naš cilj je še daleč, zato mi moramo dalje, mi moramo naprej.

Tovariši, danes ko že imamo naš odbor, ki dela skupno z odborom društva "Ivan Cankar" kateri neutrudljivo in sporazumno dela s odborom "Ljudskega odra" smo lahko gotovi, da smo na pravi poti. Toda ako hočemo, da bo glas naše mlade organizacije zadonel po našelbini moramo vsi, vsi brez izjeme na delo.

Ta glas naj bo poziv, ki kliče vsa tukašnja slovanska mladina na sodelovanje v tej naši borbi, ki mora biti borba vseh Slovencev.

Vsi znamo, da naši bratje v domovini nužno potrebujejo pomoči, oni so žrtvovali vse. Njih oči so danes uprte tudi v nas, dolžnost naša je pomagati.

Tovarišice! Tovariši! Ako nisi še v naših vrstah, pristopi.

Alojz Ostrouška.

FRANC ŠTEKAR
Stavbinski podjetnik
★
Ramón L. Falcón 6371
U. T. 64 - 3084

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

Se priporoča rojakom dobro znana ČEVLJARNICA
Delo solidno
L. Brankovič
MORLOTE 138 La Paternal

Cochería
"VILLA REAL"
SEPELIOS - AMBULANCIAS CASAMIENTOS
Av. Fco. Beiró 5000 - U. T. 50-4791

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
AÑASCO 2622

Ferdinand Cotič
Trgovina z železno
★
Lope de Vega 2989
U. T. 50-1383

Pisma iz Domovine

Naš rojak Danijel Korošec je prejel od brata sledeče pismo:
Osp, 14. I. 46.

Dragi brat:

Prejel sem tvoje nepričakovano pismo, zelo sem vesel da se še spominjaš na me. Od družine smo ostali vsi, samo starejša hčerka je ostala mrtva v Trstu pod bombnim napadom, pokopana je na našem pokopališču. Imam še žive dve hčerki, ženo in oče ki je star 81 let. V naši vasi je samo ena hiša po rušena od bomb, ljudi pa je 25 mrtvih. V okolici so požgane vasi kakor Mačkovlje tri dele vasi, Prebeneg polovico vasi, vas Sočerb je skoraj vsa požgana in oropana. Nemci so žive ljudi metali v ogenj, kar nas je ostalo pri življenju smo se morali skrivati pod zemljo kakor krti in če so kakšnega prejeli so ga ubili ali pa so ga odvedli v taborišča v Nemčijo kjer jih je mnogo našlo strašno smrt. Tako vidiš je bilo pri nas tekom te grozne vojne, grozne reči so se godile po naši lepi zemlji. Kar nas je ostalo živih si pomagamo eden z drugim.

Pri nas je velika suša in vse kar imamo za kupiti je zelo drago. Ne zameri moji slabi pisavi vidim zelo malo, dan za dnevom pričakujem od izhoda našo lepo zastavo za mir in bratsvo narodov.

Pozdravljam tebe in tvojo družino, tvoj brat

Ivan.

★

Naš naročnik V. Herakovič je prejel od svojega očeta pismo v katerem mu piše sledeče:

Kostanjevica na Krki, 7.1.1946.

Dragi Vladi in Angela!

Vdobil sem vaš naslov potom sestra tvoje žene. Zato sem se namenil da Vam takoj pišem, mi smo komaj ostali še živi, prestali smo mnogo gorja tekom te vojne. Lahko bi ti pisal cel teden da bi moral ti opisati vse kar smo prestali. Veliko krvi je bilo prelite, cele vasi požgane, žene in otroci poklani, drugi odpeljani v suženstvo v Italijo in Nemčijo. Pri nas so bili silni spopadi. Italijani so napravili dva napada, Nemci tri, ustaši štiri, belogardisti pet, plava garda šest, partizani šest. Najbolj krvoločni so bili belogardisti in ustaši. V Kostanjevici je bilo v enem dnevu ustreljenih 25 ljudi, med njimi Gliha, Strašček, Buržuj, Čuk in drugi. Belogardisti so postavili vešela pred cerkvijo sv. Miklaža, oni so nam vse pokradli. Za italijane in belogardo smo morali voziti drva in vse druge potreščine. Zemljo na ono stran Krke nismo obdelovali štiri leta, most čez Krko

je bil mejnik med Italijo in Nemčijo. Kostanjevica je bila pod italijansko upravo, Malenec pa pod nemško.

8. oktobra 1943 leta nam je pogorelo vse naše imetje, vse kar nam niso pobrali in kar smo poskrili nam je pa ogenj uničil. Pred našim hlevom je bil nemški tank in partizani so začeli napadati našo vas, mine so začele padati in ena teh je zadela ravno v nemški tank ko je eksplodiral nastal je velik požar ki je takoj zajel vsa poslopja gasiti ogenj ni bilo mogoče, ljudstvo je bežalo. Jaz sem v največjem ognju rešil edino eno kravo in prašiče. Sedaj smo si že sezidali drugo hišo in hlev bolj moderno kot prej, država nam je mnogo pripomogla, kajti sami ne bi mogli.

Moj brat Miloš je ubit in z njim še 29 drugih, starejšega sina so odvedli v internacijo in mlajšega so ubili v Sošici. Ustaši so požgali sledeče vasi: Planino, Osunja, Cerovic in Prišekem, ubili so Gozdanoviča in njegovo ženo. Novo selo je tudi pogorelo. Samostan je zgorel, šola je skoro porušena. To so vse krivi domači izdajalci. Gači je sodeloval z okupatorjem. Pri nas se je prav slabo obnašala duhovščina, oni so organizirali organizacijo katere ime je bilo "Črna roka" ti ljudje so hodili po hišah ropali in ubijali so nedolžno ljudstvo, toda sedaj plačuje za svoje zločine, tako tudi drugi domači izdajalci. Oni so bili krivi da je brat brata ubijal.

Angela ne ve nič za svojega moža, on je bil v plavi gardi, pa ne ve ali je živ ali mrtev. Z nami gre prilično dobro, lačni nismo, edino nam primankuje obleka in obutev.

V pričakovanju tvojega odgovora te najlepše pozdravlja tebe in tvojo družino tvoj oče Pavle.

Smrt fašizmu! Svoboda Narodom!

★

Nadica Brankovič je prejela od matere iz Oseka sledeče pismo:

Draga moja Nadica:

Najprvo Te najsrdneje pozdravim in poljubim, enako Poldeta. Upam da sta oba pri najboljšem zdravju kar Vama iz srca to želim. Bila sem zelo srečna ko sem včeraj vdobila Tvoje drugo pismo, obe z Nelko sva jokali ko smo čitali tasta pa je s solzami v očeh poslušal. Posebno po tej strašni vojni ki je divjala po tej naši Primorski, ker strah in groza, ki smo jih prestali nam ne bo šel tako hitro iz srca. Zahvaliti se moramo da smo ostali živi pod tem divjim sovražnikom, posebno za mladino je bilo v tem času grozno. Nekoč so prišli parti-

zani in se deli na položaj in čakali kolono nemških avtomobilov pod našo vasjo. Cela vas je bila prestrašena, mladina je zbežala proti Užicam in naprej proti gozdu. Mi stari pa smo doma skrivali živež da bi ga nam Nemci ne pokradli. Slišali smo ropot avtomobilov že od Šempasa, naši partizani so v tem času že pripravili puške in strojnice za napad. Ko se je kolona približala Juštovim so pričele puške in strojnice pokati. Avtomobili so goreli in dosti je bilo Nemcev mrtvih. Drugi dan pa so pridržali tanki in oklopni avtomobili z vsobojno opremo in pričeli streljati na našo vas mi pa smo se rešili v podzemljih. Prišli so ti razbojniki in kradli živali ki je kričala ko so jo vlekli dol proti cesti. Pokradli so nam kar so mogli, preiskali so hiše in če so našli kaj partizanskega je bila uboga hiša. Tako je bilo zmiraj tukaj na Primorskem če ne v eni vasi pa v drugi. Vsaki dan na okoli se je kadilo po vaseh kjer so streljali in požigali. Po naši cesti so Nemci gnali cele vrste ljudi in živali neznano kam. Miro se je oglasil doma, prišel je iz gozda ko je bila bolj varna pot. Prinesite nam kaj za jesti, nam je dejal. Hitro smo pripravili in nesla je Nelka velik ovoj jedi in obleke. Včasih so se zbrale po več skupaj in hitele gor po strminah proti gozdu in še naprej daleč tudi 45 kilometrov. Težavna je bila pot, včasih je bilo treba gaziti po snegu do kolen, ali iz ljubezni do naših bratov junakov smo vse potrpeli, samo da si olajšajo glad in mraz, a pri vsem tem niso obupali in niso se tožili, prepevali so mile partizanske pesmi in ponosni so bili na svojo hrabrost. Jaz sem bila doma v strahu za našo Nelko, da ne pride med potjo v roke sovražnikom, kot se je dostikrat pripetilo, da se mnoge niso več vrnile domov. To me je mučilo da nisem imela miru ne ponoči ne podnevi, posebno takrat ko jih ni bilo domov po celi teden.

Končujem to pismo s tem da Te najsrdneje pozdravim tebe in Poldeta.

Tvoja mama.

★

Sledi drugo pismo:

Draga Nadica:

Po dolgih letih smo tudi od Tebe prijeli glas, katerega si poslala po jugoslovanskih mornarjih, stalo je dolgo časa predno je prišlo do nas, toda nič ne de, samo da še živiš in da si zdrava. Povem Ti draga Nadica da smo jih hude prestali skozi dve leti. Naša življenje ni bilo vredno nič ker smo bili vedno med sovražniki, če nas niso obiskovali osebno so nas z granatami, naša hiša je dobila dve, pa ne samo naša, čela vas je

občutila to. Rašovšče je pogorelo do tal z živino vred, kar ni pogorelo pa se Nemci odpeljali. Miro je ves čas od poloma Italije pri partizanih in še danes ga ni domov pa nič za to, samo da je živ in zdrav, sedaj je poročnik in politkomisar. Dosti možev in fantov, ki so bili odpeljani v Nemčijo se niso več vrnili. David Rijavkin je tam umrl. Venčka od strica Ceneta pa je padel pri partizanih. Tako vidiš draga Nadica, mnoge smo pretrpeli, da smo dosegli svobodo.

Sprejmite mnogo pozdravov.

Tvoj oče.

Naša rojakinja Marija Klinc, je dobila pismo od sestre katera ji piše sledeče:
Šempeter 22.12.1945.

Draga moja sestra!

Danes ko sem prišla obiskati mamu sem dobila razveseljivo vest da si ti pisala. Večkrat sem bila prepričana da si ne bomo več dopisovale. Jaz sem bila zaprta 14 mesecev in v 16 zaporih, osunljena političnega delovanja. Zelo sem bila pretepana z otrokom na rokih, otrok je bil star komaj dve leti. Kadar so videli da mi je otrok počrnil so mi ga vzeli in vrgli na vežo, k sreči da ga je naša Dora vlovila v zraku kajti drugače bi se otrok ubil. Doro in Silvana so zalovili. Ko so oni odšli so mi ukazali se sleči, potem so me začeli pretepati z bikovko od 9 do 12 ure. Po prsah so me žgali s cigaretami, prste so mi stiskali da mi je pritekla kri. V sled pretepanja in strašnega mučenja sem padla v nezavest, pustili so me na mrzlem tlaku štiri ure. Ostalo sem v zaporu štirinajst dni vedno zastražena, tekom teh štirinajst dni mi niso pustili spati. Potem sem bila odvedena v goriški zapor od koder so me pustili na svobodo. A čez nekaj dni, me je neka oseba ovadila in zopet so me aretirali, nazaj je začelo strašno življenje, štiri mesece so me nebestano mučili in zašiševali. Iz goriških zaporov so me odneli v Rim kjer sem prišla vsa razmesarjena in črna od strašnih batin.

Z mojim možem se nisimo videli 18 mesecev, eden za drugega nismo vedeli. Starši od mojega moža so bili v internaciji, hiša je ostala zaurta. Mojega otroka je imela mati v oskrbi. Zelo trda in dolga je bila borba, mnogo strahu smo prestali, vse so nam izropali, celo otrokove igračke so jim prišle prav.

Kako je kaj z vami, jaz sem vedno bolna, to so posledice mučenja, pred časom sem bila šest tednov v bolnišnici. Jaz in moj mož sva v službi v Ajdaviščini pri kriminalnem oddelku za zasliševanje. Sledijo osebnosti.

Pozdravljam vas z našim pozdravom: Smrt fašizmu! Svoboda narodom!

Justina.

RECRCO "EUROPA"
Lastnika brata ROVTAR

RIO CARAPACHAY

TIGRE, F.C.C.A.

U. T. 749-589

PRVOVRSTNI HOTEL
z najboljšo KAVARNO in RESTAVRACIJO

Prevoz s postaje TIGRE, F.C.C.A. do Recrea
in nazaj, odrasli \$ 1.—, otroci \$ 0.50

Keglišče, velika plesna dvorana. Prostor za PIK-NIK

Josip Hlača

Mehanična delavnica

Villa Real 140 José Ingenieros
U. T. 757-640

TRGOVINA JESTVIN

in raznih pijač

Franc Spačal

Perú 498 Villa Martelli
U. T. 741-0034

Jekše Ektor
MIZARSKA DELAVNICA

Dr. Luis Belaustegui 4466
U. T. 67-3621

Po Naselbini

OPERACIJA

Pred dnevi je bil operiran na slepiču tov. Franc Vouk. Operacijo je srečno prestal in se že nahaja na svojem domu. Tov. Vouku želimo popolnega okrevanja.

★

SMRT

Radi poškodb ki jih je zadobil pri nesrečnem padcu iz kolektiva je preminul naš rojak Leopold Madon. Tukaj zapuščajo soprogo Veroniko in hčerko Eugenio; v domovini mater, brate in sestro ter več sorodnikov. Preostalim naše iskreno sožalje.

★

ZAHVALA

Prav srčno se zahvalim vsem Vam, kateri ste nam pomagali ob času naše žalosti in se poslovili od najinega očeta in soproga in ga položili k večnemu počitku za vedno. Najlepša hvala za poklonjene vence in cvetje, vsem ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, in vsem, ki so nam na kateri koli način izrazili sožalje, pomoč in naklonjenost.

Zalujoci ostali: Veronika, soproga; hčerka Evgenija, mati, brata in sestra ter sorodniki.

Buenos Aires, meseca maja 1946.

★

ŽALOSTNA VEST

Rojakom sporočamo da je umrla po dolgotrajni bolezni Marija Bone por. Šuligoj. Umrla je v bolnišnici Rivadavia 23. maja. Zapuščajo soproga Vilkota in sina Ivana.

Ostalim naše najistrenješe sožalje.

Ko je bila Marija še pri zdravju, je rada z družino zahajala na prireditve Ljudskega Odra, posebno takrat ko je bila uprizorjena kakšna igra, kjer je njen soprog Vilko vedno nastopal v glavnih ulogah, zato mu ob tej priliki tudi dramski odsek Ljudskega Odra, izreka svoje sožalje.

SMRT

Po dolgi in mučni bolezni je umrla v oblišnici Alvear Marija Drašček por. Sirok doma iz Solkana. Ostalim naše iskreno sožalje.

RESTAURACIJA

"Pri škodniku"
KROGLIŠČE IN KEGLIŠČE
Jožef Škodnik
Añasco 2652 U. T. 59-8995

KROJAČNICA

★
FRANC MELINC
★

Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

MIZARSKA DELAVNICA

Izdelava pohištva

★
Ignac Košer
★

Guido Spano 665 Munro F.C.E.

Elegantne obleke po najnovjšem kroju, si lahko nabavite pri

Krojačnici **"GORICA"**

★
Franc Leban
★

WARNES 2191

IŠČE BRATA

Sestra ki živi v Rimu išče svojega brata Franca Valič, doma iz Dobravelj - Sv. Križ pri Gorici. V Argentino je odpotoval pred 20 leti, od tistega časa ni bilo več glasu o njem. Če bi kdo od čitateljev vedel za njega naj blago voli sporočiti njegov naslov na uredništvo našega lista.

★

Janko Kranjc, sedaj bivajoč v vasi Luče pri Ljubnem — Jugoslavija, išče svojega brata Alojzija Kranjc, starega 40 let po poklicu mehanik. Kdor bi vedel za njegov naslov naj to nemudoma javi uredništvu "Pravice".

★

Rad bi zvedel za svojega brata Milana Mihalčič, doma iz Podgrada šte. 63, Slovensko Primorje — okraj Reka — Jugoslavija. Za njega bi rad zvedel njegov brat John Mihalčič, glede zelo nujnih družinskih stvari, ako bi sam čital te vrstice, naj se hitro zgleda na naslov: John Mihalčič, 21701 Nicholas Ave. Euclid 19, Ohio — U.S.A.

★

D. K. D. "Ljudski Oder" bo slavilo svojo 21. letnico svojega obstoja z veliko prireditvijo ki se bo vršila dne 25. avgusta v dvorani Centro Armenio.

ODHOD V DOMOVINO

Dne 6. maja sta odšla v domovino prva rojaka in sicer tov. Mirko Ličen in Ivan Košuta, oba doma iz Oseke pri Sempasu. Kako sta bila priljubljena v naši naselbini se je videlo na poslovnem večeru ki so ga jima priredili člani U.S.J. in D. K. D. Ljudski oder.

Prisotnih ni bilo nič manj kakor na vsaki prireditvi. Posebno njihovi domačini so se odzvali povabilu, da skupno prebijejo zadnji večer.

Z ganljivimi besedami sta se tov. poslovila od prisotnih ter obljubila, da pozdravita v imenu vseh tukajšnjih Slovencev našo rodno zemljo in njene hrabre borce.

V imenu D. K. D. Ljudski oder in U. S. J. se je od njih poslovil tov. Birs, za ženski odsek U.S.J. tov. Fani Jamšek, za pevski zbor P. Kodelja in za slov. sekcijo Kom. stranke Odon Stanta.

Izgubili smo dva dobra delavca za našo stvar, posebno U.S.J. občuti odhod tov. Košuta, ker takšnih delavcev zelo primanjkuje; zlasti pri odboru za pomoč našim trpinom v domovini. Gotovi smo pa da tov. Košuta tudi v domovini ne bo izostal ter s podvojenimi močmi deloval na političnem in kulturnem polju.

Mi jima želimo vso srečo v novi Titovi Jugoslaviji.

KOVINSKO STAVBENO

MIZARSTVO
HUMAR in MAKUC

Av. Central 3720
Calle N° 2 3729 U. T. 741 - 4520

Dr. Hinko Halpern

Diplomiran v Zagrebu in Bs. Airesu
Specijalist notranjih bolezni
Ordinira vsak dan od 16 do 20 ure.

★
San Martín 955 1 nad. dep. C.
U. T. 32-0285 in 0829

LADISLAV KIAUTA

NA POTI V SVOBODO

S P O P A D

Že od zgodnjega jutra smo ždeli na položajih vrh brega in čakali, kdaj se bodo prikazale švabske čelade na poti, ki obkroža pohorsko pobočje v širokem loku. Daleč pod nami so se vlekle megle iz doline Save in od tam smo poslužali že uro ali dve brnenje avtomobilskih motorjev. Švabi se pripravljajo na napad. Policija in žandarmerija, nam je javil ob zori kmet domačin, ki si je poblize ogledal njihovo zbirališče. Kakih štiristo mož vsega skupaj. Kot se zdi, prihajajo še novi. Prešteli jih bomo kmalo na svoje oči. "Danes jih bomo zmlatili temeljito", je obljubil komandant Marjan v imenu vsega bataljona, preden je zjutraj poslal patrole izvidnice, razpostavil mitralješka gnezda in pripravil vse potrebno za dostojen sprejem sovražnika.

V dolini že cvete pomlad, tu pri nas v bregovih pa se zima še loslavlja. Še se upirajo lise snega aprilskim sončnim žarkom. Vmes smo si poiskali zaklone na vlažni

ZAHVALA

Tovariša Ivan Košuta in Mirko Ličen se zahvalita vsem znancem in prijateljem, ki so se udeležili poslovnega večera in jih spremljali v pristanišče. Posebno se zahvaljujeta ženskim odsekom U. S. J. in D. K. D. Ljudski oder za pripravo poslovnega večera ter tovarišicam iz Villa Seaso za njihovo gostoljubnost in prijateljstvo.

PISMO IZ DOMOVINE

Pismo od sestre Gizele Humar, imajo Jožef in Rudolf, po domače Jesenčkovi. Pismo lahko dvignejo v ulici Marcos Sastre 5655, Buenos Aires.

SMRTNO NAZNANILO

S tužnim in potrtnim srcem naznanjamo, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni sin in brat

PETER ŠPACAPAN

komaj 17 let star,

ki je umrl radi smrtne nesreče dne 7. junija 1946. Zapuščajo neotolajljive starše in sestrico.

Srečno se zahvaljujemo vsem, ki ste se v tolikem številu prišli posloviti od pokojnega, položili vence in šopke na njegovo krsto in nam s tem izrazili čut sožalja.

Srečna hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njega zadnji poti na Charcarito

Zalujoci: oče Peter, mati Marija in sestra Pevlina Nelida ter ostali sorodniki. Buenos Aires, 15. junija 1946.

AVTOPREVOZNO PODJETJE

★
Anton Blažina
★

Triunvirato 2789 U. T. 54-0257

MEHANIČNA DELAVNICA

★
Anton Kline
★

Tinogasta 4386-88 U. T. 50-5750

zemlji. Moramo reči, da smo si dobro izbrali položaje. Tla so precej kamenita, posejana s skalnatimi zobmi, ki nam bodo služili za varno kritje. Za nami gost smrekov gozd, pred nami strma čistina vse do poti, nemara 500 metrov daleč. Tovarišu Zoru niso prav vseč tile zakloni: "Kaj bi čepeli takole strahopetno za skalami? Jaz sem za juriš, pa amen. S Švabi drugače ne opraviš!" Vsi verjamejo v njegovo odločnost pa smelost starega partizana, vemo pa tudi, da si neskončno želi priboriti si parabolo. "Nič ne skrbi, danes jo boš dobil", ga tolaži komandant Marjan, "vsega bo še dosti, za Švabe še kaj preveč".

Čakamo in se pomenkujemo potihem. Nekam svečano in praznično postaja vzdušje v znamenju pričakovanja. Posebno še za novince, ki bodo danes prestali ognjeni krst. Komandant in komandirja jim je vzpodbudo pripovedujejo o svojih doživetjih iz borb. Vsi trije so stari partizani. Prečesto so že zrl smrti v obraz brez bojzani in oklevanja. "Po prvih streljih vam bo nemara nerodno in se ne boste takoj znašli. Potem ti bo pa igralo srce. Tako lahko ti bo, tako vzneseno lepo, ko se pomeriš iz oči v oči z zakletim sovražnikom naše zemlje, ga prevrneš, uničiš, step-tas, ali prepodiš. Kdor tega ni doživel sam, ta pač ne pozna sladkega in odrešujočega zadoščenja, ki ga v plačilo prejema in okuša borec za svobodo svojega rodu, za svobodo naše drage, ljubljene domovine".

Vidim plameneč ogenj zanosa v očeh novincev; drhteče roke željno stiskajo puške. Njihov pogled obseže velik del naše ožje domovine. Tu so grički z belimi zidanicami in belimi cerkvicami na vrhovih, tam doli v dolinah nekje je njihov dom, so njihove matere in očetje, njihove žene in otroci, njihove ljubice. Toda tam doli so tudi Švabi, pritepena in podivjana fašistična svojata, ki krade zemljo, razdira domove, ubija in proseljuje ljudi z rodne grude. Človek bi moral vzeti motiko in slehernemu teh sovragov posebej razklati glavo. Toda mi imamo puške, mitraljeze in za-

Restavracija

A. BENULIČ & J. FRANČEŠKIN
Izborna hrana.

Zmerne cene. Chorroarín 596

PRVO SLOVANSKO POGREBNO PODJETJE

★
Peter Sanchuk
★

Av. San Martín 5468 U. T. 50-8539

PIVARNA KROGLIŠČE in KEGLIŠČE

DJURO KOVAČ

Sveže Pivo

★
WARNES 2113 La Paternal

P R A V I C A

Editado por las Sociedades D.K.D. Lj. Oder, S.F. D. I. Cankar y Agr. Yug. Libre - Com. Esloveno

daj skrbno skrit za smrečjem, čaka lahki minomet.

Ne poznate "Tigra", našega slavnega mitraljezca. Ničesar ti grovega ni na njegovi zunanosti, nemara je to včasih v borbi. Zdajle na primer ves zamišljen ljubeče prestavlja in uraynava lego mitraljeza in je že najmanj desetih na novo vstavil šaržer na svoje mesto. Da se mu ne bi med borbo pripetila nezgoda in bi naboji zaostali. Že zgodaj zjutraj je temeljito očistil in namazal ljubljeno orožje, ki ga spremlja že dve leti bojov in je marsikateremu Fricu pripravilo grob v naši zasluženi zemlji.

Vse je nared na svojih mestih. Puške naravnane, samo povelje in krvavi ples se bo pričel. Nekam dolgo jih ni, teh Švabov. "Če jih do desetih ne bo, potlej so premislili. Komandant Marjan gleda na uro in postaja nestrpen. Že dolgo je tega, kar je zamenjal pero za puško. Postal je iskušen vojak in spreten voditelj, v katerega zaupa jo vsi.

Ne bo treba čakati desete ure, za Švabe že bije dvanajsta. Priso-pihala je izvidnica in javila, že iz obrazov jim beremo, kaj: Gredo!

Tovariš Marjan daje povelja. Tišina zdaj! Minute teko prepočasno. Resk, resk — se odpirajo zatvarači na puškah. Mitraljezci si dajo poslednjega opravka, oni bodo prvi začeli z ognjem. Obrazi starih borcev so se izpremenili. Zdaj so resni, oči plamenijo in so neprimično uprte na pot. Prsti oklepajo peteline na puškah. Treba je samo sprožiti. Novinci so malce pobledeli, v tišini bi skoraj zaslišal razburkane udarce srca. "Kar potrpite. Kmalu bo dobro. Vsi smo prestali začetniške sitnosti", jih tolažijo starejši tovariši. Bolničarka Vida se je priplazila iz gozdička, kjer je urejeno zasilno obvezovališče. "Ali že gredo?"

Evo jih! Prvi oddelek se je prikazal na poti. V strelcih gredo. Žandarji v zelenih uniformah.

Gredo čisto brezskrbno, kakor migrede se sicer ozirajo na našo stran, pa nas takole zaklonjenih seveda ne morejo opaziti. Ali vidiš brzostrelke? — gre šepet med našimi. Menda si je že vsak na tihem izbral svojo.

Se vedno gredo, pogovarjajo se na glas in celo smejejo. Kličejo nekaj drug drugemu, ne moremo razumeti iz daljeve, kaj naj bi bilo. Izvidnica bo kmalu mimo. Zadaj stopajo žandarji v strnjenih vrstah. Takoj za njimi se pred položaji druge čete, ki preži nam ob boku, prikažejo prvi policisti.

"Ogenj!" jekne prvo povelje komandanta Marjana in oglasijo se naši mitraljezi s svojim neizpros-nim regljanjem. Presenetili smo jih. Zmeda. Razkrope se v trenutku in padajo, marsikateri med njimi ne bo vstal nikoli več. Med rafali naših mitraljezov čujemo rezka povelja njihove komande. Mitraljezec Tiger more komaj sproti polniti mitraljez z novimi šaržerji in zraven z ravnodušnim izrazom žvečiti prepečenec. Tovariš Tiger namreč ob vsaki priliki, zlasti pa med borbo, neumorno žveči prepečenec.

Švabi so ne nekako za silo znašli s pomočjo svojih komandan-tov in zavzeli položaje pod potjo, ki pa niso baš rožnati. Prično s streljanjem proti nam navzgor, ne da bi nam kaj zlega prizadeli. Ogenj naših strojníc dosedaj se sproti preprečuje vsak poizkus, da bi se nam približali. Naše puške molče vse do trenutka, ko se prikažejo prve glave policistov. Gredo v strelcih, visoko dvignjeni, z zavihani rokavi in se zde sami sebi v svoji nadutosti najbrže neranljivi.

Zdaj so se oglašili tudi za potjo njihovi mitraljezi, odgovore jim naši s podvojenim ognjem. Komandant Marjan daje nova povelja in sam prvi z brzostrelko podre zastavnega policista. Zrušil se je po bregu kakor izpodsekan in obležal s prebito glavo navzdol.

Druga četa na našem boku je tudi že v polnem ognju. Peklenski trušč in pokanje se meša s kriki in povelji na obeh straneh — to vam je bitka, ki bi bila v čast vsakršnemu spopadu na velikih frontah. V toči sikajočih izstrelkov se krijemo

za skalami, krogle nemilo udarja-v zemljo čisto zraven. Šest padlih policistov se že valja na čistini brega poleg ubitih žandarjev. Našim ranjencem streže bolničarka Vida za prvo silo, kar spričo silnega sovražnega ognja ni baš lahko. Treba se je plaziti med zakloni in dostikrat pošteno izpostavljati glavo sikajočim kroglam. Policisti napadajo neutrudljivo, navkljub vsemu. Vedno nove vrste jurišajo s poti. Zdaj so se že naučili vojevanja z nami in se sami previdno plazijo med prilikavimi skalami, iskalami, iskaje zavetja. Juriš! zagrmí Marjanovo povelje in že se dvigajo naši, že se spuščamo sklonjeni preko čistine, s tovarišem Tigrom vred, ki skoraj vzravnan nese puško - mitraljez. Počile so naše prve bombe. Tudi Švabe vihte v rokah svoje ročne granate z dolgimi ročaji. Prvi trenutek je vse zastalo in obležalo na zemlji za zakloni. Potlej pa juriš, da je v nekaj minutah čistina pometena in se borba prestavlja zmeraj niže po bregu, zmerom niže. Švabi se umikajo, vprav tisti švabi, ki so še pred nedavnim z zavihanimi rokavi drzno naskakovali proti nam navzgor. Spet vidim mitraljezca Tigra, kako zavzema nove položaje. Ponosno vzravnan, s puško-mitraljezom v rokah lomasti navzdol in kosi, kosi samo smrt. Nič se mu ne zgodi, kljub osredotočenemu sovražnemu ognju. Menda je v resnici neranljiv naš Tiger in ga tovariši zaradi tega ne blagrujejo zastoj.

Naš juriš je nevzdužen; tudi druga četa juriša z neznanskim tuljenjem. Obkolitiso nas hoteli

od strani, no ostalo ba pač samo pri načrtu. "Drugi bataljon na levo, tretji bataljon z boka juriš, juriš!" poveljuje komandir druge čete in maha nekaj proti gozdu. Toda tam ni ne drugega, ne tretjega bataljona, tam ni nikogar. Stara partizanska zvižaja se je obnesla tudi to pot. Nemški policisti se umikajo in vlačijo s seboj ranjence in mrtve. Naši žandarji pod potjo še tega ne utegnejo storiti. Umikajo se v neredu in se rešujejo v gozdnat predel že daleč v dolini. Njihovi mitraljezi in puške so še glasni, toda to je samo kritje umika še poslednje poglavje sledi.

Oglasi se naš minomet in prve mine splavajo naravnost v nove švabske položaje. "Aufpassen, Minnenwerfer!" menda tulijo švabski komandanti; njihov umik se ponekod spreminja v pravcati beg. Naši bi se najraje zapodili za njimi, toda tega ni v predvidenem načrtu. Komandant Marjan ustavi ogenj le naše mine tolčejo v dolino za slovo.

Čas ali dva bo še treba počakati na novo priborjenih položajih in se zakloniti pred divjim zaščitnim ognjem umikajočih se Švabov. Tovariš Zor ni uplenil parabele, pač pa stiska v rokah brzostrelko, ki jo hoče že kar sedaj pokazati komandantu, češ, tudi jaz nisem kar tako. Tudi Tiger se malce preveč drzno dvigne izza skalnatega zaklona in šteje mrtve Švabe na čistini. "Pazi na rafale, da jo zadnje minuto ne izkupiš!" Toda Tiger ostaja slej ko prej neranljiv in se zadovoljno reži. "Petnajst jih bo in najmanj toliko so jih odvekli s seboj. Dobro je bilo, fantje! Danes jih ne bo več nazaj, za to vam jamčim..."

Jugoslovanska Restavracija
"EL ADRIATICO"
Sveža hrana Dobra postrežba
M. VUKMAN
Av. Fco. Beiró 5201 — U. T. 50-5924

L. ROJIC
TRGOVINA JESTVIN
TRES ARROYOS 1600
U. T. 59-2153

KROJAČNICA
Stanislav Maurič
Velika izbira modernih oblek
★
Trelles 2642 U. T. 59-1232

Edini slovenski stavbenik v Saavedri
Vam je na razpolago za načrte, betonske proračune in firmo
Andrej Božič in Sin
Tehnični konstruktor
DONADO 4876 U. T. 70-6112

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

INSTITUTO DENTAL MODELO
DE ESPECIALIDADES
Director: Dr. M. MUCHNIK
Govori se slovensko — Cene zmerne
SANTA FE 3511 U. T. 71-5692

Vsem cenjenim rojakom SE PRIPOROČA, DOBRO POZNANA
Krojačnica v Villa Devoto
LEOPOLD UŠAJ
★
Avda. Fco. BEIRO 5380 U. T. 50-4542

PLANOS - CALCULOS
HORMIGON ARMADO
CONSTRUCCIONES
Pedro Morán 5130 U. T. 50-7186
Esc. Lope de Vega 2802 50-5995

Trgovina čevljev nudi izbiro povrstnih čevljev vseh vrst po res ugodnih cenah.
SOLSKE POTREBSČINE
ALBERT BELTRAM
★
DONATO ALVAREZ 2288 LA PATERNAL

VELIKO MANIFESTACIJO BO ORGANIZIRAL ODBOR ZA JUGOSLOVANSKO PRIMORJE V NEDELJO 23. JUNIJA OB 9. URI ZJUTRAJ v dvorani "Príncipe Jorge" - SARMIENTO 1230 KJER BOMO PONOVO ZAHTEVALI PRIKLJUČITEV TRSTA IN PRIMORSKE K JUGOSLAVIJI